

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Role sociálního kurátora v penitenciární péči

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Olomouc 2022

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.

Autor práce:

Bc. Kristýna Vaňková

Bibliografický záznam

Vaňková, Kristýna. *Role sociálního kurátora v penitenciární péči*. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta pedagogická, Ústav pedagogiky a sociálních studií, 2022. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.

Anotace

Diplomová práce je zaměřena na roli sociálního kurátora v penitenciární péči. Práce se zabývá otázkami, zda odsouzení mají zájem spolupracovat se sociálním kurátorem, zda jsou o této spolupráci dostatečně informováni a jak hodnotí smysluplnost práce sociálního kurátora. Diplomová práce je rozdělena na dvě části, na část teoretickou a část výzkumnou.

Teoretická část vymezuje právní předpisy a normy, o které se práce sociálního kurátora opírá. Dále se věnuje charakteristice spolupráce sociálního kurátora s odsouzenými při výkonu trestu odnětí svobody. Vystihuje jednotlivá úskalí sociálního kurátora od depistážní činnosti po návštěvy ve věznicích a účasti na besedách. Teoretická část také popisuje postpenitenciární péči, dopady na uvězněné osoby, recidivu a resocializaci odsouzených v rámci České republiky.

Výzkumná část je zaměřena na zájem odsouzených spolupracovat se sociálním kurátorem, dále na informovanost odsouzených o možnosti spolupráce se sociálním kurátorem a také na to, jak odsouzení hodnotí smysluplnost práce sociálního kurátora. Výzkumné šetření bylo realizováno u odsouzených mužů ve Věznici Kuřim. Ke sběru dat byla využita technika dotazníku.

Klíčová slova

sociální kurátor, odsouzení, penitenciární péče, věznice, spolupráce, výkon trestu odnětí svobody

Annotation

The diploma thesis is focused on the role of a social curator in penitentiary care. The thesis deals with the questions whether the convicts are interested in cooperating with the social curator, whether they are sufficiently informed about this cooperation and how they evaluate the usefulness of the social curator's work. The diploma thesis is divided into two parts, a theoretical part and a research part.

The theoretical part defines the legal regulations and standards on which the work of a social curator is based. It also deals with the characteristics of cooperation between the social curator and convicts in the execution of imprisonment. It describes the individual pitfalls of the social curator from screening activities to visits to prisons and participation in discussions. The theoretical part also describes post-penitentiary care, the impact on prisoners, recidivism and resocialization of convicts in the Czech Republic.

The research part is focused on the convicts' interest in cooperating with the social curator, as well as on the convicts' awareness of the possibility of cooperation with the social curator and also on how the convict ranks the usefulness of the social curator's work. The reconnaissance survey was conducted on convicted men in Kuřim Prison. The questionnaire technique was used to collect data.

Keywords

social curator, conviction, penitentiary care, prison, cooperation, execution of imprisonment

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci Role sociálního kurátora v procesu prevence sociálně patologických jevů v penitenciární péči vypracovala samostatně za použití uvedené literatury a zdrojů.

V Olomouci dne 30. března 2022

Poděkování

Děkuji panu doc. PhDr. Tomáši Čechovi, Ph.D. za užitečnou metodickou pomoc a poskytnuté informace v průběhu zpracování mé diplomové práce. Dále děkuji zaměstnancům i odsouzeným Věznice Kuřim, kteří se zúčastnili mého odborného výzkumu. Poděkování patří také mojí rodině a přátelům za podporu po celou dobu mého studia.

Bc. Kristýna Vaňková

Obsah

TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Sociální kurátor	9
1.1 Právní předpisy a normy	11
1.2 Spolupráce s Vězeňskou službou ČR.....	13
2. Penitenciární péče	17
2.1 Funkce penitenciární péče.....	17
2.2 Postup sociálního kurátora	18
2.2.1 Pomocná evidence sociálního kurátora.....	19
2.2.2 Spisová dokumentace	19
2.2.3 Osobní spis vězněné osoby	20
2.2.4 Depistážní dopis po uvěznění	21
2.2.5 Návštěvy ve věznicích	21
2.2.6 Program zacházení	23
2.2.7 Oznámení o přemístění	26
2.2.8 Oznámení o nadcházejícím propuštění	26
2.2.9 Depistážní dopis před propuštěním.....	26
2.2.10 Dopady na uvězněné osoby	27
3. Postpeniterciární péče	30
4. Recidiva a resocializace	32
VÝZKUMNÁ ČÁST	34
5. Východiska výzkumu	34
5.1 Metodika výzkumného šetření	35
5.2 Charakteristika respondentů výzkumného šetření	35
5.3 Interpretace výsledků výzkumného šetření	40
5.4 Vyhodnocení hypotéz.....	61

5.5	Analýza výzkumů.....	64
6.	Diskuze	66
6.1	Doporučení pro pedagogickou praxi.....	69
7.	Závěr	70
8.	Resumé.....	72
9.	Summary	73
10.	Seznam obrázků a tabulek	74
11.	Seznam použité literatury	77
	Seznam příloh	81

TEORETICKÁ ČÁST

1. Sociální kurátor

Sociálního kurátora můžeme zařadit jako jednu z profesí sociálních prací. Dle Musila (in Matoušek a kol., 2013, s. 506) se jedná o obor či profesi pomáhající, kdy obory i profese jsou chápány jako organizované skupiny lidí, které jsou specializované na řešení určitého problému. Musil dále upozorňuje, že označování sociální práce jako profese je v české společnosti problematické, protože znaky profese, které odpovídají tomuto označení, je v sociální práci těžké prokázat.

Pro označování sociální práce jako profese je například zapotřebí, aby sociální pracovníci využívali metody pomoci, které jsou teoreticky zdůvodněny. Tyto metody pomoci bohužel nejsou pro kurátory vymezeny, a to i přes to, že jsou jimi vyžadovány.

Role sociálního kurátora je jednou z významných rolí v oblasti sociálních služeb. Dle MPSV (2016) má sociální kurátor v ČR dlouholetou tradici a jeho význam je velký. *„Přestože se s postupem doby mění okruh klientů, kteří jeho služby využívají, význam sociálního kurátora v oblasti pomoci ohroženým osobám a skupinám neklesá. Naopak lze říci, že se zvyšujícími se nároky, které společnost klade na jednotlivce, je stále více lidí, kteří se v jednotlivých životních situacích velmi těžce orientují nebo se s nimi nejsou schopni vypořádat a nejrůznějším způsobem selhávají. A právě pro takové případy jsou zde připraveni sociální kurátoři“.*

Činnost sociálního kurátora je zaměřena na terciální prevenci před sociálně patologickými jevy. Je založena právě na nedirektivní spolupráci s klienty, u kterých hrozí sociální vyloučení. Těmto osobám poskytuje poradenskou činnost a pomáhá při vyřizování jejich záležitostí, např. OP, ZP apod.

V rámci přímé práce kontaktuje kurátor klienta nejčastěji v jeho přirozeném prostředí přímo v terénu prostřednictvím vyhledávací činnosti, tzv. depistáže. K tomuto účelu lze využít informace od spolupracujících organizací a institucí, případně zdravotnických zařízení. Na základě získaných informací od Vězeňské služby ČR může kurátor klienta s jeho souhlasem navštívit také ve věznici.

Sociální kurátor tedy dochází do věznic a navštěvuje klienty ve výkonu trestu odnětí svobody. Jeho činnost by měla započít již na začátku trestního řízení a měla by pachatele provázet

po celou dobu jeho odsouzení až do propuštění na svobodu.

Kromě toho, že spolupracuje s Vězeňskou službou ČR, spolupracuje také s Policií ČR, se soudy, s Probační a mediační službou, se zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s úřady a také s rodinou a nejbližšími klientů.

Práci sociálního kurátora tvoří terénní sociální případová práce, která zahrnuje celé spektrum sociálně patologických jevů (např. drogy, bezdomovectví atd.).

Dle Davidové (2010, str. 7) jsou cílovou skupinou sociálního kurátora osoby ve výkonu vazby, ve výkonu trestu odnětí svobody. Dále osoby propuštěné z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, mladí dospělí po ukončení nařízené ústavní či ochranné výchovy a mladí dospělí po ukončení pěstounské péče.

Předpoklad pro výkon povolání sociálního kurátora definuje § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kde odst. 1) uvádí způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odbornou způsobilost.

Odbornou způsobilostí se podle odst. 4) § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, rozumí:

- a) vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního právního předpisu v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálněprávní činnost, charitní a sociální činnost,
- b) vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském nebo magisterském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu,
- c) absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených v písmenech a) a b) v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 5 let, za podmínky ukončeného vysokoškolského vzdělání v oblasti studia, která není uvedena v písmenu b)
- d) absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených v písmenech a) a b) v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 10 let, za podmínky středního vzdělání s maturitní zkouškou v oboru sociálněprávním, ukončeného nejpozději 31. prosince 1998.

1.1 Právní předpisy a normy

Sociální kurátor se ve své profesi setkává s mnoha právními předpisy. Stěžejními právními předpisy pro výkon činnosti sociálních kurátorů jsou:

- **zákon č. 500/2004 Sb.**, správní řád ve znění pozdějších předpisů,
- **zákon č. 108/2006 Sb.**, o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů,
- **zákon č. 111/2006 Sb.**, o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů,
- **zákon č. 109/2002 Sb.**, o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů,
- **zákon č. 218/2003 Sb.**, o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů,
- **zákon č. 312/2002 Sb.**, o úřednicích územních samosprávných celků ve znění pozdějších předpisů,
- **zákon č. 505/2006 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách,
- **vyhláška č. 389/201 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Cílovou skupinu sociálního kurátora v rámci činnosti obecních úřadů obcí s rozšířenou působností vymezuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v § 92 písm. b), ve kterém se jedná o:

- osoby ohrožené sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy či výkonu trestu
- osoby, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností

Gojová (2007, str. 10) uvádí, že osoby, které jsou ohrožené trestnou činností jiné osoby, by neměly být cílovou skupinou. Pokud se taková osoba na sociálního kurátora obrátí s žádostí o pomoc, žádný právní předpis nebrání sociálnímu kurátorovi v základní pomoci takové osobě, ale zákon o sociálních službách předpokládá, že základní sociální poradenství je součástí každé služby a každý poskytovatel je povinen základní poradenství o sociálních službách poskytnout. Sociální kurátor by měl této osobě ale spíše zprostředkovat kontakt na odborné pracoviště.

Cílová skupina sociálního kurátora je také vymezena v zákonu č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v § 2, ve kterém se jedná o případy, kdy:

- osoba je propuštěna z výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody,
- osoba je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti,
- osoba je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti,
- osoba nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší
- osoba je takovou osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Při spolupráci s VS ČR a klienty, kteří jsou ve výkonu vazby, či výkonu trestu odnětí svobody je postavení sociálních kurátorů ukotveno v následujících předpisech:

- **zákon 555/1992 Sb.**, o Vězeňské službě a justiční strážci ČR,
  - **zákon č. 293/1993 Sb.**, o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů,
  - **zákon č. 169/1999 Sb.**, o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů,
  - **zákon č. 129/2008 Sb.**, o výkonu zabezpečovací detence ve znění pozdějších předpisů,
  - **vyhláška MS č. 345/1999 Sb.**, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů,
  - **vyhláška MS č. 109/1994 Sb.**, kterou se vydává řád vazby, ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Spolupráce s Vězeňskou službou ČR

V rámci výkonu sociální práce a svěřené agendy spolupracuje sociální kurátor nejčastěji s Vězeňskou službou České republiky. Vězeňská služba České republiky je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který zajišťuje v rozsahu zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, výkon zabezpečovací detence, výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody, ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti.

Sociálnímu kurátorovi je umožněn výkon kontinuální sociální práce s pachateli trestné činnosti. Během výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody, ale také i před ukončením výkonu vazby či výkonu trestu odnětí svobodu může sociální pracovník navštěvovat pachatele trestné činnosti ve věznicích a vazebních věznicích.

Podle Matoušky (2007, str. 103) se tento způsob sociální práce zaměřuje na předcházení vzniku problémů, které souvisí s uvězněním, a to především na páčání další trestné činnosti.

Tohoto cíle je dosahováno prostřednictvím různých aktivit ve výkonu odnětí svobody, kterými mohou být například individuální pohovory, sociálně právní poradenství, součinnost sociálních pracovníků či různé vzdělávací programy.

Navázat spolupráci může sociální kurátor a Vězeňská služba České republiky již během trestního řízení, během uvěznění v rámci depistážní činnosti i kdykoliv během výkonu trestu odnětí svobody.

Spolupráce s Vězeňskou službou České republiky funguje na základě:

1. zákonné povinnosti

- § 92 písm. b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách,
- § 23 odst. 3 písm. c) zákona č. 555/1992 Sb., o vězeňské službě a justiční strážci,
- § 20 odst. 9 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody,
- § 3 odst. 3 a § 15 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby.

2. úkolů vycházejících z Koncepce vězeňství do roku 2025 (Koncepce vězeňství, s. 130-131).
- do spolupráce v rámci programů zacházení zahrnout i sociální kurátory, případně krajské metodiky, a to s ohledem na jejich znalost prostředí, možnosti nabídky sociálních služeb a jejich kontinuální práci s vězněnou osobou již od trestního řízení,
  - provázat a koordinovat přípravu na propuštění mezi Vězeňskou službou ČR, Probační a mediační službou, obecními úřady obcí s rozšířenou působností/sociálními kurátory, nevládními organizacemi a úřady práce,
  - vytvářet plán bezpečného propuštění – analýza rizik a potřeb odsouzeného, tvorba plánu propuštění, podklady na projednání žádosti o podmíněné propuštění – spolupráce věznice s komisí pro podmíněné propuštění,
  - podpořit další činnost komisí pro podmíněné propuštění a jejich výstupy standardizovat a plošně rozšířit,
  - zapojit sociální kurátory do přípravy na propuštění, a to vzhledem k roli sociálního kurátora jako prostředníka mezi úřady, sociálním prostředím a vězněnou osobou,
  - odstranit případy nedostatečné přípravy na propuštění během výkonu trestu,
  - umožňovat sociálním kurátorům navštěvovat klienty ve věznicích podle potřeby vyplývající z případové práce,
  - ve vzájemné spolupráci usilovat o stabilizaci rodinného a sociálního prostředí odsouzeného,
  - odstranit nedostatečnou výměnu informací mezi Vězeňskou službou ČR a sociálními kurátory u hlášení o vzetí do vyšetřovací vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody,
  - sjednotit způsob informování obviněných a odsouzených při nástupu výkonu vazby či výkonu trestu o možnostech spolupráce se sociálním kurátorem,
  - zvýšit vzájemnou výměnu informací mezi Probační a mediační službou a sociálními kurátory (se souhlasem klienta) o spolupráci klienta a vývoji jeho situaces klientem, který řádně ukončil probační dohled,
  - rozšířit počet informativních besed ve věznicích o činnosti sociálních kurátorů a neziskových organizací, pracujících s vězni a propuštěnými vězni.

Sociální kurátor své klienty navštěvuje ve všech organizačních jednotkách po celé ČR.

ORGANIZAČNÍ JEDNOTKY

Obr. 1 Organizační jednotky Vězeňské služby ČR (zdroj: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR)

Spolupráce v rámci přípravy na propuštění může být realizována i dalšími formami. Mezi nejčastější zapojení sociálních kurátorů do přípravy na propuštění během výkonu trestu odnětí svobody patří:

- participace na extramurálních aktivitách,
- vypracování podrobných stanovisek pro soudy,
- zapojení se do soudního řízení o podmíněném propuštění,
- zapojení se do soudního řízení o přeřazení do mírnějšího typu věznice,
- realizace besed – skupinové poradenství,
- individuální poradenství,
- zapojení se do Programu zacházení

Účast sociálních kurátorů na Programech zacházení v rámci příprav na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody může být realizována také několika způsoby. Záleží zde na dohodě pracovníků Vězeňské služby České republiky se sociálním kurátorem.

Sociální kurátor se v těchto případech účastní nebo organizuje extramurální aktivity, nebo se účastní či organizuje speciálně výchovné aktivity či aktivity zaměřené na oblast utvářené vnějších vztahů. Všechny tyto aktivity jsou vykonávány v úzké spolupráci sociálního kurátora, vychovatele a sociálního pracovníka dané věznice.

Gojová (2007, str. 31) udává, že Vězeňská služba poskytuje sociálním kurátorům a metodikům sociální prevence informace, které rozděluje dle předání následovně:

- poskytování informací na vyžádání – příslušný pracovník vznesl na konkrétní věznici dotaz, např. na chování odsouzeného, na pracovní zařazení odsouzeného apod.
- poskytování nevyžádaných informací – upraveno v NGR VS ČR č. 40/200, kde je v § 54 a § 55 uloženo do 3 pracovních dnů od změny oznámit skutečnosti podléhající oznamovací povinnosti:
  - a) přijetí osoby do výkonu vazby, případně převod z výkonu trestu odnětí svobody do výkonu vazby, nebo převod z vazby do jiné vazby
  - b) přijetí osoby do výkonu trestu odnětí svobody a převod z výkonu vazby do výkonu trestu odnětí svobody
  - c) trvalé přemístění do jiné věznice
  - d) úmrtí vězně
  - e) udělení přerušování trestu ředitelem věznice správní oddělení oznámí předem sociálnímu kurátorovi, v jehož obvodu se bude odsouzený zdržovat
  - f) přerušování trestu soudem
  - g) nařízení dalšího trestu
  - h) změna stanoveného konce trestu s uvedením důvodu (např. amnestie)
  - i) oznámení o nadcházejícím propuštění osoby z výkonu trestu odnětí svobody
  - j) propuštění z výkonu vazby
  - k) v případě, že odsouzený byl propuštěn v jiný den, než který byl uveden v Oznámení o nadcházejícím propuštění osoby z výkonů trestu odnětí svobody, zašle správní oddělení hlášení o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Gojová (2007, str. 32) dále uvádí, že dalšími doporučenými formy spolupráce sociálního kurátora s Vězeňskou službou České republiky je:

- sociální kurátor je členem poradního sboru ředitele věznice,
- spolupráce na projektech s věznicí,
- pracovníci věznic mohou být členy skupin a participovat ve skupině komunitního plánování.

2. Penitenciární péče

Penitenciarární péči odznáčuje Jůzl (2012, str. 61) speciální péči s uvězněnými osobami během výkonu trestu odnětí svobody.

„Slovo penitenciarární vychází z lat. poenitentia, což znamená lítost, změnu mínění či smýšlení, obrat, polepšení nebo nápravu. V českém jazyce tento termín v podstatě označuje pojem „vězeňský“, vše týkající se vězeňství a zacházení s vězni.“ (Mařádek, 2005, s. 11).

Penitenciarární působení můžeme považovat jako výchovný proces, které by měl být spojený s resocializačním a reedukačním působením na odsouzeného. Jako základ penitenciarární péče považujeme aktivity a procesy, které jsou na odsouzeného realizovány v průběhu celého výkonu trestu odnětí svobody.

Již při nástupu do výkonu trestu odnětí svobody je jedinec podroben vstupnímu vyšetření, při kterém je stanovena penitenciarární diagnóza.

Dle Fischera (2006, str. 75) je penitenciarární diagnostika disciplínou, jejímž úkolem je zjistit duševní vlastnosti a stavy, charakteristiku chování a sociální vazby. Je těsně spjata s diferenciarální a sociální psychologií, psychologií osobnosti a s penologií.

2.1 Funkce penitenciarární péče

Raszková (2014, str. 12) říká, že penitenciarární péče by měla zajišťovat následující funkce:

1. Reedukaci

Proces, během kterého dochází v myšlení a vědomí odsouzeného a za jeho plné spoluúčasti a odpovědnosti k zásadnímu vnímanému, cílevědomému negování a sebereflexnímu popření blokových souborů všech životních momentů, které můžeme souhrnně označit jako „bariéry, dysfunkční a nevhovné“.

„Reedukaci můžeme chápat jako „převýchovu“, tj. určitou snahu změnit postoje a chování osob s nežádoucími způsoby chování a zdeformovanými hodnotami či postoji. Týká se např. jedinců s delikventním a asociarálním chováním nebo osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Reedukační intervence se uplatňuje v rámci probačního dohledu (probace) zejména u jedinců podmíněně propuštěných z výkonu trestu, na něž jsou zaměřena resocializační opatření.“ (Průcha, Veteška, 2014, str. 233).

2. Resocializaci

Proces, kdy je odsouzený formovaný a modelovaný tak, aby se byl schopný vrátit po výkonu trestu odnětí svobody zpět do společnosti tak, aby nedocházelo k dalšímu špatnému chování.

„V kontextu penitenciární a postpenitenciární péče můžeme resocializaci charakterizovat jako složitý proces nápravy a změny neuspokojivé socializace, která se v penitenciárních podmínkách nazývá též korektivní socializací či penitenciární resocializací.“ (Sochůrek, 2007, str. 56)

„Cílem resocializačních snah je navázat a znovu spojit přerušené řetězce socializace v místech, kde došlo k narušení a pokusit se formovat či modelovat budoucí život odsouzeného tak, aby jeho opětovné začlenění do společnosti bylo reálné a bezporuchové.“ (Černíková, Sedláček, 2002, str. 101)

3. Readaptace

V tomto procesu je odsouzený veden k tomu, aby byl systematicky a cílevědomě připraven na přijetí společenských, morálních, ekonomických a zákonných podmínek, které jsou nezbytné pro lepší způsob života, než kriminální.

4. Rehabilitace

Tento proces posouvá jedince na stupeň hodnot a orientací, kdy je schopen akceptovat úroveň mravního a etického chování a myšlení.

5. Reintegrace

Černíková (2002, str. 102) uvádí, že tento proces by měl zakončit veškeré výchovné funkce, které by trest měl mít. Černíková (2002, str. 102) ji chápe jako *„proces završující výchovné funkce trestu ve smyslu efektivního, účelného a trvalého znovu spojení všech dosud kriminalitou silně narušených a dezorganizovaných vztahů, vazeb, struktur a procesů sociálních, mravních, psychických, povahových a osobnostních.“*

2.2 Postup sociálního kurátora

O nástupu obviněného do výkonu vazby správa vazební věznice odešle hlášení tzv. „hlášenku“ sociálnímu kurátorovi dle místa trvalého pobytu odsouzeného, a to na základě povinností vyplývajících z § 57 ods. 3 Řádu výkonu vazby. Totéž platí v případě nástupu

odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody a to na základě povinností vyplývajících z § 5 Řádu výkonu trestu odnětí svobody. Taktéž to platí pro informaci o převodu obviněné osoby z výkonu vazby do výkonu trestu odnětí svobody.

Hlášení, které je adresováno z Vězeňské služby České republiky sociálnímu kurátorovi, je podnětem k zahájení sociální práce.

Na odeslání hlášení o přijetí do výkonu vazby či přijetí do výkonu trestu odnětí svobody nemá vězněná osoba žádný vliv a toto hlášení je odesláno bez jejího souhlasu na základě předpisů. Vězněná osoba je však o tomto hlášení, tedy Hlášení o uvěznění, informována sociálním pracovníkem věznice během pobytu na nástupním oddílu.

2.2.1 Pomocná evidence sociálního kurátora

Pro snadnější přehled klientů si sociální kurátor vede Pomocnou evidenci (Příloha č. 1), z které je tak patrné, s kolika klienty sociální kurátor aktivně pracoval během určitého období. V této pomocné evidenci je uvedeno:

- spisová značka,
- jméno a příjmení,
- datum narození,
- věznice,
- datum obdržení hlášení,
- začátek a konec trestu,
- datum odeslání depistážního dopisu,
- datum návštěvy během výkonu trestu odnětí svobody,
- spolupráce po propuštění.

2.2.2 Spisová dokumentace

Sociální kurátor je na základě § 93a odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a § 64 odst. 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, povinen vést Standardizovaný záznam sociálního pracovníka v Jednotném informačním systému. Do Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka se zařazují klienti do cílových skupin odpovídajících výkonu funkce sociálního kurátora.

Příklady cílových skupin jsou:

- osoby ohrožené sociálním vyloučením,
- osoby ohrožené rizikovým způsobem života,
- osoby bez přístřeší nebo s nejistým neadekvátním bydlením,
- oběti agrese, trestné činnosti a domácího násilí.

Pokud jedná o klienta, kterého lze zařadit do více cílových skupin, označí se jedna cílová skupina jako hlavní.

V případě přítomnosti listinné dokumentaci by si měl sociální kurátor vést dokumentaci i fyzicky a měl by tak vést písemný spis každého svého klienta, do kterého jsou také pravidelně zakládány záznamy o úkonech sociálního kurátora. Tento písemný spis by měl obsahovat Kartu klienta (Příloha č. 2) a Obsahový list (Příloha č. 3), pomocí kterého je tak celý spis přehlednější.

2.2.3 Osobní spis vězněné osoby

Sociální kurátor má v rámci spolupráce možnost nahlížet do osobního spisu odsouzeného. V tomto případě je však nutný písemný souhlas vězněné osoby a Poučení k nahlížení do osobního spisu vězněné osoby (Příloha č. 4).

Nahlížení do osobního spisu vězněné osoby se provádí pouze na pracovištích vězeňské spisovny. V odůvodněných případech lze pořídit výpisy či kopii založených dokumentů. Kopie jsou s přihlédnutím na míru bezpečnostního rizika při zprostředkování informací pořízeny pouze z dokumentů, které vznikly na základě činnosti Vězeňské služby České republiky.

Spis vězněné osoby se skládá ze dvou částí. Do první části jsou zakládány dokumenty, které byly zaslány orgány činnými v trestním řízení, souvisí s výkonem vazby či výkonem trestu odnětí svobody, a dokumenty, které souvisí s přijetím osoby do výkonu vazby či výkonu trestu odnětí svobody.

Těmito dokumenty jsou například protokol o osobní prohlídce, seznam osobních věcí, protokol o omezení osobní svobody, protokol či usnesení o vzetí do vazby, výzva k nástupu trestu apod. V druhé části osobního spisu jsou založeny veškerá rozhodnutí ředitele vazební věznice či věznice a ostatní dokumenty, které vzniknout během výkonu vazby či výkonu trestu

odnětí svobody, například žádosti o eskortu vězněné osoby nebo poučení vězněné osoby.

2.2.4 Depistážní dopis po uvěznění

Sociální kurátor vykonává depistážní činnost, jakožto jednu z činností, které má sociální kurátor vykonávat na základě § 109 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tato činnost sociálního kurátora je také uvedena v § 64 odst. 1 písm. d) zákona č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, kde se uvádí: „vyhledávat aktivně osoby, které jsou ohroženy hmotnou nouzí, nebo se ve stavu hmotné nouze nacházejí“. Jedná se zejména o provádění sociálního šetření, ze kterého je učiněn písemný záznam, nebo na základě obdržení podnětu k zahájení činností sociální práce může být reakcí sociálního kurátora dopis adresovaný právě vězněným osobám.

Sociální kurátor po obdržení hlášení z Vězeňské služby České republiky, kontaktuje vězněnou osobu informativním dopisem, a to ve lhůtě maximálně 30 ti dnů tak, jak mu ukládá § 42 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů. V tomto případě se jedná o Depistážní dopis po uvěznění (Příloha č. 5).

Tuto korespondenci adresuje sociální kurátor přímo klientovi, nabídne mu zde své služby a také upozorní na nejčastější problémy, které souvisí s výkonem vazby či výkonem trestu odnětí svobody a souvisí také se sociálním kurátorem.

Písemný kontakt sociálního kurátora a klienta nepodléhá ve věznicích kontrole korespondence. Sociální kurátor totiž vykonává výkon státní správy a je v postavení státního orgánu.

2.2.5 Návštěvy ve věznicích

Aby byla sociální práce sociálního kurátora dostatečně kvalitní, je nutná osobní návštěva klienta ve výkonu trestu odnětí svobody, a to i opakovaně. Tato osobní návštěva je totiž nástrojem sociální interakce a je velmi důležitá k tomu, aby klient mohl sociálnímu kurátorovi důvěřovat. Návštěva se pak uskutečňuje na předem daném místě ve věznici, stejně tak jako například návštěvy advokátů.

Oprávnění návštěv sociálních kurátorů ve vazebních věznicích vyplývá z § 15 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů. Právo na návštěvu sociálního kurátora mají kromě obviněných také odsouzení. Oprávnění vyplývá z § 20 odst. 9 zákona

č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. „*Věznice umožňují obecním úřadům obcí s rozšířenou působností poskytovat odsouzeným sociální služby mající za cíl pomáhat odsouzeným při vytváření příznivých podmínek k tomu, aby mohli po propuštění vést soběstačný život v souladu se zákonem.*“

V těchto případech je nutné prostřednictvím datové schránky obeznámit příslušnou vazební věznici či věznici. Do písemné žádosti sociální kurátor uvede identifikaci klienta a účel návštěvy. Z důvodu nenarušeného chodu věznic je žádost nutné odeslat nejpozději 14 dnů před plánovanou návštěvou. Při vstupu do věznic se pak musí sociální kurátor prokázat stejně, jako všichni přicházející do věznic, platným občanským průkazem či cestovním pasem a dále průkazem sociálního pracovníka. Bez těchto dokladů nelze sociálního kurátora do věznice vpustit.

Může se však také stát, že vězněná osoba na depistážní dopis, který jí byl zaslán sociálním kurátorem po uvěznění, nereaguje. Zde je možné odvodit, že klient nepožaduje pomoc při řešení sociální situace a návštěva klienta ve výkonu vazby či trestu odnětí svobody není nutná.

Jednou z dalších forem kontaktu sociálního kurátora s klientem je skupinové sociální poradenství, které je realizováno v rámci besed. Témata těchto besed jsou ve většině případů zvolena s cílem přípravy na propuštění, a proto jsou na tyto besedy vytipováni účastníci, kteří mají 6 měsíců před koncem výkonu trestu odnětí svobody, nebo mají podanou žádost o podmíněném propuštění. Besedy se uskutečňují v každé organizační jednotce minimálně dvakrát v roce a to pro vězněné osoby bez rozdílu jejich trvalého bydliště a příslušnosti k sociálnímu kurátorovi. Klienti se o možnosti účasti na těchto besedách dozvídají od sociálních pracovníků v dané věznici, účast však není povinná.

Pokud během besedy přijme sociální kurátor podnět k zahájení sociální práce s klientem, kterému tento sociální kurátor není příslušný, kurátor sepíše o tomto podnětu záznam a bezodkladně ho předá příslušnému úřadu. Klientovi je, v tomto případě, také předám písemný kontakt na jeho příslušného sociálního kurátora, kterému může z výkonu vazby i trestu odnětí svobody kdykoliv zaslat dopis.

Postup k realizaci těchto besed upravuje provádějící předpis k realizaci besed a zapojení do programu zacházení ve všech věznicích.

2.2.6 Program zacházení

Program zacházení (Příloha č. 6) je strukturovaný tak, že na jedné straně je důležitá spolupráce a aktivity ze strany odsouzených, na druhé straně je nutné respektovat možnosti a schopnosti.

Raszková a Hoferková (2014, s. 16) uvádí, že program zacházení je vytvářen speciálním pedagogem a jeho součástí je „*konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným směřující k dosažení cíle, způsob a četnost hodnocení*“.

Program zacházení se průběžně hodnotí (Příloha č. 7) a je zásadní zda odsouzený program plní či nikoliv. Hodnotí se celkový pořádek a kázeň, zda se ve sledovaném období odsouzený choval na požadované úrovni, zda dodržoval vnitřní řád věznice a plnil pokyny zaměstnanců věznice. Program zacházení je také možno průběžně aktualizovat, kdy se můžou stanovit nové metody a cíle zacházení s odsouzenými.

Stanovení přiměřeného cíle programu zacházení vytváří předpoklady pro jeho co nejúspěšnější návrat do „civilní“ společnosti, tvoří základ resocializace odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody.

Programy zacházení jsou stanoveny v § 41 zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody ve znění pozdějších předpisů. Navrhovatelem a garantem tohoto programu je ve věznici zaměstnanec na pozici speciálního pedagoga, který na něm spolupracuje s dalšími pracovníky, např. s vychovateli, sociálním pracovníkem, ale také přímo se sociálním kurátorem.

Od roku 2012 byl spuštěn nástroj na hodnocení rizik a kriminogenních potřeb. Tento nástroj se nazývá SARPO. Cílem tohoto nástroje je nastavení metodiky a procesu zpracování komplexní zprávy o odsouzeném v nástupním oddělení věznice. Odsouzenému se na základě komplexní zprávy nabízí vhodná alternativa těchto programů, ze kterých si může vybírat. V případě, že si žádný z těchto programů odsouzený nevybere, je mu stanoven standardní minimální program zacházení.

Programy zacházení během výkonu trestu odnětí svobody se neliší od programů zacházení před podáním žádosti o podmíněné propuštění. Výjimkou jsou rozšířené programy zacházení na specializovaných odděleních.

Aktivity programu zacházení dle Vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu:

1. Pracovní aktivity – veškeré potřebné práce k zajištění chodu věznice, za tuto činnost však odsouzený oproti zaměstnání nepobírá mzdu.
2. Vzdělávací aktivity - je možné vzdělávat se ve školských vzdělávacích střediscích, které je zaměřeno na dokončení či zvyšování odborného vzdělání v akreditovaných učebních oborech či vzdělávacích kurzech bez akreditace.
3. Zájmové aktivity – sem řadíme například kroužek akvaristiky, rukodělnou činnost či hudební nauku. Ve volném čase odsouzení mohou navštěvovat filmový a video kroužek a knihovnu.

Nabízí se zde možnost i sportovního vyžití, např.: posilovna, atletika a míčové hry, šachy či jóga.

4. Speciálně výchovné aktivity – skupinové a individuální terapie, například problémy užívání drog apod. Do těchto aktivit spadá také sociální poradenství, a již zmíněné besedy uskutečněné také se sociálním kurátorem.

Tyto aktivity se zaměřují především na prevenci sociálně patologických jevů po propuštění odsouzeného a řešení otázek zaměstnání, bydlení a rodinného zázemí před propuštěním odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody.

5. Oblast utváření vnějších vztahů – zde je sledován kontakt odsouzeného s uvedenými osobami, a to ve formě dopisů, telefonických hovorů a osobních návštěv ve věznici.

V tomto případě se také hodnotí funkčnost jeho sociálního zázemí.

Kromě aktivit uvedených v programu zacházení může odsouzený v době vymezené vnitřním řádem uspokojovat své potřeby:

- a. využíváním knihovny věznice,
- b. odběrem tisku, knih a publikací,
- c. podílem na vydávání vlastního časopisu odsouzených,
- d. sledováním rozhlasových a televizních pořadů,
- e. účastí na dalších aktivitách vzdělávání a zájmové činnosti zprostředkovaných věznicí

Programy zacházení se často nezaměřují na konkrétní změny postojů k trestné činnosti, neučí alternativním řešení problémů odsouzených, ani se nezaobírají postoji odsouzených k poškozeným. Změnu přinesl jeden z resocializačních programů projektu Parole. Program 3Z, neboli „Zastav se, zamysli se a změň se.“ Je jedním z nejrozšířenějších projektů v rámci věznic ČR, který byl založen na platformě adaptací programu Stop, Think and Change londýnské probační služby z let 2005 a 2006. Cílem projektu 3Z je snaha motivovat odsouzené k utvoření si přiměřeného náhledu na vlastní trestnou činnost a uvědomit si dopady, které plynou z jejího páčání. Projekt vede ke snaze změnit své postoje, styl myšlení vedoucí k recidivě trestné činnosti a připravuje odsouzené na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Celá pedagogická práce a její úspěšnost je však limitována samotným odsouzeným, který se chce změnit.

Projektem prevence kriminality a drogové prevence, který má za cíl upozornit na problematiku začleňování propuštěných odsouzených zpět do naší společnosti, což je problém, se kterým se dlouhodobě potýká celá ČR, je Projekt Yellow Ribbon Run, nebo také–známý pod jménem Běh se žlutou stužkou. Do tohoto programu se mohou zapojit vybraní odsouzení i široká veřejnost. Autorka práce zmiňuje tento program především proto, že se sama do něj zapojuje. (viz. Příloha č. 8)

Biedermanová a Petras (2011) dále zmiňují také programy pro pachatele dopravních nehod, či program, který se zaměřuje na pachatele násilí.

Velmi úspěšný je také program GREPP, který lze zařadit do dlouhodobých terapeutických programů. Zacházení s vězněnými osobami a programy zacházení jsou dle Válkové (2019) hlavními tématy dnešního českého vězeňství.

Účast sociálního kurátora na těchto programech zacházení v rámci přípravy na propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody může být realizována několika způsoby. Záleží zde na dohodě sociálního kurátora s odborným zaměstnancem věznice.

Sociální kurátor se tak může účastnit nebo i sám organizovat extramurální aktivitu, které povede k posilování sociálních dovedností. Příkladem mohou být například seznámení odsouzených s novinkami ze sociální oblasti. Může se tedy účastnit speciálně výchovných aktivit i aktivit zaměřených na oblast utváření vnějších vztahů.

2.2.7 Oznámení o přemístění

Sociálního kurátora je nutno kontaktovat také o přemístění vězněné osoby dle § 11 Řádu o výkonu trestu odnětí svobody.

Toto oznámení znamená pro sociálního kurátora pouze aktualizaci informací o svých klientech ve vedeném seznamu a založení tohoto hlášení do spisové dokumentace.

2.2.8 Oznámení o nadcházejícím propuštění

Stejně jako po obdržení Hlášení o přijetí do vazby či výkonu trestu odnětí svobody sociální kurátor postupují i v případě, že obdrží Oznámení o nadcházejícím propuštění (Příloha č. 9). Toto oznámení je totiž dalším podnětem k výkonu jeho sociální práce i v případě, že není doposud s vězněnou osobou v kontaktu.

Sociální kurátor tedy musí během výkonu své sociální práce pravidelně sledovat průběžnou evidenci termínů propuštění klientů z výkonu trestu odnětí svobody. Před plánovaným propuštěním klienta z výkonu trestu odnětí svobody, by si měl sociální kurátor ověřit aktuální umístění klienta prostřednictvím CEVO – Centrální evidence vězněných osob, následně vězněnou osobu opět prostřednictvím dopisu zkontaktuje a opětovně jí nabídne spolupráci.

Oznámení o nadcházejícím propuštění věznice zasílá sociálnímu kurátorovi i v případě podmíněného propuštění, udělení amnestie, či upuštění od zbytku trestu odnětí svobody. V těchto případech však pouze se souhlasem vězněné osoby.

2.2.9 Depistážní dopis před propuštěním

Sociální kurátor zasílá svým klientům depistážní dopis před propuštěním v dostatečném předstihu tak, aby na dopis klient mohl reagovat. Jak už bylo zmíněno, tento dopis nepodléhá ve věznici kontrole korespondence a je adresován přímo klientovi.

V dopise sociální kurátor sděluje klientovi důležité informace, které se týkají jeho sociálního zajištění a návratu do běžného života. Opět je v tomto dopise nabídnuta klientovi spolupráce a pomoc při výskytu problému při řešení jeho celkové sociální situace. (Příloha č. 10)

Návštěva sociálního kurátora po propuštění není však povinná, a tímto dopisem často končí sociální práce sociálního kurátora s daným klientem.

Sociální kurátor může být také požádán o vyjádření se k soudu, a to v případě, že si klient podá žádost o podmíněné propuštění. V tomto dopise se sociální kurátor vyjadřuje

ke klientově sociálnímu zajištění v případě, že soud jeho žádosti vyhová. (Příloha č. 11)

Preventivní charakter práce sociálního kurátora pro dospělé spočívá především v depistážní činnosti, tedy ve vyhledávání a kontaktování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, a to v jejich přirozeném prostředí.

2.2.10 Dopady na uvězněné osoby

Je zřejmé, že odsouzení vnímají a prožívají své uvěznění každý jinak. Nejistota již v době, než je jedinec uznán vinným, představuje pro osoby velký stres a napětí, se kterým se každý vyrovnává individuálně.

Pelcák (2007, str. 32) zdůrazňuje, že podle Kezby je výkon trestu odnětí svobody na škále sociální readjustace čtvrtou nejnáročnější životní situací. Náročné životní situace a události mohou pro jedince představovat stimul osobnostního vývoje a přinášet dopad na psychiku a zdraví jedince.

Nakonečný (1995, str 54) uvádí, že vězení přináší odsouzenému sociální důsledky, které se mohou odrážet například v přetřhání sociálních vztahů, jak už s jeho rodinou či blízkými.

Podle Smita a Snackena (1994, str. 152) je pět „bolestí uvěznění“, mezi které patří zbavení svobody, osobní bezpečnosti, autonomie, zboží či služeb a heterosexuálních vztahů. Autoři také upozorňují na to, že i když je hlavním smyslem výkonu trestu odnětí svobody právě zbavení svobody, má velké dopady také na nejbližší odsouzeného. Tedy na rodinu včetně jejich dětí.

Z výzkumných šetření prováděných v amerických školách bylo například zjištěno, že mladistvé osoby, které se stali jakoukoli součástí trestného činu, mají větší sklony k úzkosti a depresím, více se u nich objevují zdravotní potíže, mají problémy s přizpůsobením se v různých sociálních situacích a u některých z nich se tyto problémy vyskytují i v dospělosti (Carlisle a Rofes, 2007, Espelage, Low a De La Rue, 2012, Gini a Pozzoli, 2009, Ttofi, Farrington, Lösel a Loeber, 2011 in Mayer a Jimerson, 2018, s. 7)

Rieger (2009, str. 81) říká, že je velmi důležité, jakou roli ve své rodině a mezi svými přáteli měl odsouzený před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody, dále odsouzeného věk a také to, jak dlouho je od svých blízkých odloučen.

Uvěznění však může vést i k charakterovým změnám jako je lhostejnost vůči okolnímu světu, narušení sebeovládání, únik od reality, ukázněnost, samostatnost, může se stupňovat méněcennost a odsouzený může začít vést „druhý“ život.

Inciardi (1994, str. 578) uvádí, že odsouzení vnímají vězení jako uzavřený svět, kde neplyne čas a dny, týdny a měsíce se od sebe vůbec neliší.

Dle vazební psycholožky Janatové se u odsouzených můžeme setkat s jejich sebelítostí. Janatová také uvádí, že odsouzený nelituje ani tolik toho, co způsobil a oběť jeho trestného činu, ale lituje především toho, že zničil život sobě a přerhal své rodinné vztahy.

Odsouzení velmi často uvádí, že nejvíce náročné jsou pro ně první dny po uvěznění. V tomto případě se nejedná pouze o odsouzené za trestnou drogovou činnost. Často je pro ně těžké to, že neví, jak funguje chod věznice a neví, co mohou čekat od okolí. Velmi často se odsouzení ve věznicích cítí osaměle a může dojít k suicidálnímu chování.

Napětí odsouzení pocítují nejvíce z omezení svobody a pocitu uvěznění. Po uvěznění odsouzený přemýšlí o spoustě svých problémů, především pokud je délka jeho trestu dlouhá. V tomto případě však mohou lépe přijmout zodpovědnost za svoje činy a vyrovnat se s tím, co sami spáchali. Avšak pouze v případě, že cítí vinu.

Podle Vágnerové (2012, str. 32) odsouzení, především recidivisté, pocit viny nemají a s tím souvisí také jejich rozhořčení z uvěznění.

Hála (2007, str. 15) upozorňuje na možné zmírňování pocitu viny za spáchaný trestný čin u pachatelů, jakožto cílený, avšak mnohdy nevědomý obranný mechanismus jejich psychiky.

Dle odborníků je největším problémem při uvěznění ztráta zázemí jedince. Uvězněná osoba se po propuštění nemá velmi často na koho obrátit, nemá zajištěné bydlení, finance a celkové zázemí, což může být u této osoby jedním z důvodů, proč dochází k recidivě kriminálního chování.

Vězeňská služba se snaží o zapojení jedinců do aktivit a různých kurzů, které jim postupně nabízí. Velmi těžko se odsouzený, který se nezapojí do žádných aktivit, může vrátit do běžného života s určitými pracovními návyky.

Odsouzený bez zapojení do aktivit, může po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody postrádat denní režim, který by ho mohl vést k lepšímu způsobu života, než vedl před odsouzením.

Velmi důležité je také neopomenout to, že pro všechny jedince s trestní minulostí je jejich trestní minulost velkou překážkou při hledání nového zaměstnání. Jak je známo, většina zaměstnavatelů totiž vyžaduje čistý výpis rejstříku trestu a jakýkoliv záznam v něm může být pro zaměstnavatele nepřípustný.

Bushway (2007, str. 74) v této souvislosti zmiňuje, že po propuštění je důležité sehnat práci co nejdříve. Více než jedna třetina žadatelů o práci je však úspěšná až po dvou letech od jejich propuštění.

Odsouzení se také velmi často po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody setkávají s různými stereotypy a stigmaty. Fischer a Škoda (2014, str. 188) zdůrazňují *„obezřetnost, nedůvěru, až odmítání a „odsouzení“, a to se všemi důsledky, které přináší získání nálepky potenciálního kriminálního“* s tím, že se jedná o naprosto běžnou reakci. Veřejnost na ně poukazuje, lidé mají strach, že ji osoba po výkonu trestu může ublížit a myslí si, že se tyto osoby nejsou schopny ve výkonu trestu napravit. Zapomíná se však na to, že častým důvodem k jejich návratu do výkonu trestu odnětí svobody byla právě ztráta zázemí.

3. Postpenitenciární péče

„Postpenitenciární péče je specifickou oblastí sociální péče o člověka, který prošel trestním řízením a výkonem trestu odnětí svobody nebo ochranným léčením či ochrannou výchovou. Realizována je prostřednictvím odborných poznatků a postupů sociální práce“. (Černíková 2008. str. 2013).

Postpenitenrciární péči můžeme chápat také jako terciální prevenci, která by měla chránit společnost před důsledky jednání pachatelů trestných činů a vést také pachatele trestného činu ke změně chování, schopnosti odolat delikventnímu chování, převzít za sebe zodpovědnosti a v neposlední řadě k osvojení si sociálních dovedností.

První dny po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody jsou pro propuštěného jedince velmi náročné. V této fázi dochází k reintegraci jedince do společnosti a obnovení již zmíněných sociálních dovedností. V tuto dobu potřebuje často jedinec odbornou pomoc, která by mu mohla pomoci vyvarovat se negativním vlivům a překonat tak tuto náročnou životní etapu.

První cesta po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody tedy vede často za sociálním kurátorem. Na místo, kde sídlí sociální kurátor, se jedinec dostaví s dokladem o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, který sociální kurátor odevzdává na oddělení sociální péče. Cesta propuštěného by měla následovat na úřad práce, kde se uchází o zaměstnání. Po celou dobu by měl být sociální kurátor s tímto klientem ve stálém kontaktu.

Důvodů potřebnosti postpenitenciární péče je několik. Dle Voňkové a Chalupové (1992, str. 67) mohou být některými z nich:

- a. jedinec potřebuje odbornou pomoc, péči k adaptaci na nové podmínky občanského života a k integraci do společnosti
- b. první dny po propuštění na svobodu jsou obdobím sociální rekonvalescence (obnova sociálních dovedností)
- c. v průběhu prvního roku je velice častá recidiva
- d. prožívání krize v prvních dnech na svobodě
- e. bezradnost při řešení problémů, konfliktů, prožívání obav, úzkosti
- f. problémy s překonáváním nálepky kriminálního
- g. běžný život je náročnější na rozhodování a nesení důsledků za své chování
- h. snížení hodnoty sama sebe, pesimismus z životní reality, ztráta nebo obtížné nalézání smyslu života v každodenní realitě

- i. heteronomní morálka
- j. problémy s novými partnerskými vztahy nebo s obnovou dřívějších vztahů
- k. problémy se vztahy k dětem a rodičovskou rolí
- l. problémy s obnovením nebo vytvořením nových materiálních podmínek života a profesionálního uplatnění

Účelnost a úspěšnost postpenitenciární péče ovlivňuje již samotný výkon trestu odnětí svobody, tedy penitenciární oblast. Mezi oběma úseky existuje těsná propojenost.

Podle Raszkové a Hoferkové (2014, str. 120) jsou základními subjekty poskytujícími postpenitenciární péče právě sociální kurátoři, a vedle nich i různé neziskové organizace.

4. Recidiva a resocializace

Kriminální recidivu Kraus (2005, str. 389) definuje jako „*opětovné spáchání trestného činu totožným pachatelem (tzv. recidivistou), který byl pro jiný trestný čin již dříve v minulosti odsouzen*“.

Recidiva odsouzených představuje v České republice velmi závažný problém. Osoby s trestní minulostí se do výkonu trestu odnětí svobody vrací opakovaně. Nejčastěji se jedná o recidivisty odsouzené za zanedbání povinné výživy, maření úředního rozhodnutí, ohrožení pod vlivem návykové látky, krádeže, podvody, loupeže a výtržnictví.

Marešová (2014, str. 134) uvádí, že za nejrizikovější období pro recidivu bývá považováno prvních 6 měsíců po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Nejvíce pachatelů se recidivy dopouští od tří let od propuštění.

Tento poznatek byl ověřen výzkumem, který vedla právě A. Marešová v roce 2011 a jehož výstupem byla studie Institutu pro kriminologii a sociální prevenci Kriminální recidiva a recidivisté.

Rozum a kol. (2016, str. 89) svým výzkumem potvrzují, že většina pachatelů, kteří se dopustí delikventního chování již v raném věku, opouští kriminální kariéru mnohem později, než pachatelé, kteří tuto kariéru zahájili až ve věku své dospělosti.

Vězeňská služba České republiky recidivu zkoumá ze tří různých pohledů. Prvním pohledem je zkoumání recidivy podle celkového počtu odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody, poté recidivující pachatele odsouzené k výjimečnému trestu odnětí svobody na doživotí a následně i recidivující chovance umístěné v zabezpečovací detenci.

Koncepcí vězeňství do roku 2025 byly stanoveny dva strategické cíle:

- snížit recidivu trestné činnosti pomocí účinné práce s odsouzenými i propuštěnými z vězení a vytvářet prostředí k jejich úspěšné reintegraci,
- vytvořit systém propojení programů prevence kriminality s penitenciární a postpenitenciární péčí a to na meziresortní úrovni.

Japonský kriminolog S. Yoshimasu (1969, str. 145-169) rozdělil recidivu do několika rozdílných typů. Podle jeho členění rozlišujeme:

- recidivu monotropní, při které pachatel páchá opakovaně týž delikt,
- recidivu homotropní, při které pachatel spáchá několik stejnorodých trestných činů,

- např. násilných – loupež, ublížení na zdraví, vražda,
- ditropní či amfitropní recidivu, při které pachatel páchá trestné činy ze dvou skupin trestné činnosti (např. násilné a majetkové dohromady),
  - polytropní recidivu, při které se pachatel dopouští trestných činů, které spadají do více než dvou kategorií.

Kriminální recidiva se podle Marešové (2011, str. 19-21) dále dělí podle různých kritérií: *„Z trestněprávní klasifikace se kriminální recidiva dělí na obecnou, kdy se jedná o opakování trestné činnosti jako takové, a speciální, u které se jedná o opakované spáchání téhož či druhově stejného trestného činu“.*

Recidiva se úzce pojí s resocializací. Při prevenci proti recidivě je velmi důležité, aby měl jedinec dobré rodinné zázemí.

Dle Antoniho (2004, str. 187) je rodinné zázemí štěstím, které však nemá každý propuštěný. Důležité je tedy po propuštění navázat a spojit přetřhané vazby, což je hlavním cílem resocializace.

„Resocializace je návrat ke společensky přijatelnému způsobu chování u lidí, kteří se od něj odchýlili“. (Matoušek, 2008, s. 174)

Resocializaci můžeme chápat také jako zpětnou vazbu socializace, jejímž cílem bude vrátit osobu do běžného života společnosti. Je to jakýsi proces překonávání sociálního, morálního a politického odcizení pachatele od ostatních lidí.

Resocializace je provádí přímo po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Dle Biedermanové a Petruse (2011, str. 19) může jedinec do procesu resocializace vstoupit dobrovolně, nebo mu může odporovat. To však záleží na tom, jaké má vazby na staré prostředí a je otevřen tomu novému.

U recidivistů je však proces resocializace náročnější a zdlouhavý. Někdy bohužel také nereálný. Recidivisté mají totiž silně zažitá kriminální chování, postoje, myšlení i návyky a je tak velmi obtížné usilovat u těchto jedinců o nějakou změnu. Zde je však důležité si uvědomit, že i malé změny mohou být velkým úspěchem.

Kvalitně prováděná sociální práce může však počet recidivistů snížit a postpenitenciární péči je tak třeba stavět na kvalitní kontinuální práci s klientem.

VÝZKUMNÁ ČÁST

5. Východiska výzkumu

Cílem výzkumné části diplomové práce je zjistit, jak vnímají odsouzené osoby pomoc sociálního kurátora a zda mají zájem se sociálním kurátorem spolupracovat ve výkonu i po výkonu trestu odnětí svobody. Dalším cílem je také zjistit, zda se zájmem odsouzených o spolupráci se sociálním kurátorem souvisí recidiva. Na základě cíle výzkumné části byly autorkou diplomové práce stanoveny následující výzkumné otázky:

- Jak souvisí vzdělání odsouzeného s jeho zájmem o spolupráci se sociálním kurátorem?
- Jak souvisí recidiva se zájmem odsouzeného spolupracovat se sociálním kurátorem?
- Jak hodnotí muži ve VTOS smysluplnost služeb sociálního kurátora?
- Jak jsou odsouzení informováni o možnosti spolupráce se sociálním kurátorem?
- Jak velký zájem mají odsouzení ke spolupráci se sociálním kurátorem?

Podle výzkumných otázek byly následně vytvořeny dvě hypotézy a tři předpoklady.

H1: Prvotrestaní muži vidí větší smysluplnost služeb sociálního kurátora než recidivisté.

H2: Odsouzení muži s vyšším vzděláním mají větší zájem spolupracovat se sociálním kurátorem po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody než odsouzení muži s nižším vzděláním.

P1: Většina odsouzených mužů ve VTOS hodnotí smysluplnost služeb sociálního kurátora pozitivně.

P2: Většina odsouzených mužů je dostatečně informována o možnosti spolupráce se sociálním kurátorem.

P3: Většina odsouzených mužů již se sociálním kurátorem spolupracovala a má zájem dále s ním spolupracovat.

Stanovené hypotézy budou pomocí výzkumného šetření ověřeny a dále vyhodnoceny pomocí analýzy rozptylu a vyhodnoceny v diskuzi diplomové práce. Předpoklady budou také ověřeny vlastním výzkumným šetřením a následně vyhodnoceny v diskuzi diplomové práce.

5.1 Metodika výzkumného šetření

Sběr dat ve výzkumné části byl uskutečněn kvantitativní metodou, technikou dotazníku (viz příloha 12). Dotazník byl odsouzeným předán v písemné formě zaměstnanci věznice. Dotazníků k vyplnění bylo zaměstnancům pro odsouzené předáno 130, vyplněno bylo 104 dotazníků, návratnost je tedy 80%. Ve většině dotazníků bylo odpovězeno na všechny otázky, dotazníky byly zařazeny do výzkumného šetření všechny.

Vytvořený dotazník je anonymní a obsahuje 16 otázek, zvolených dle řešené problematiky. Otázky č. 1, 2, 3, 4, 7, 10, 12 jsou uzavřené. Otázka č. 5 je polouzavřená a respondenti zde mohli uvést více odpovědí, otázky č. 6, 8, 9 jsou také polouzavřené. Otázky č. 11, 13, 14, 15, 16 jsou otevřené. U otevřených otázek byly odpovědi pro lepší přehlednost selektovány podle podobnosti charakteru odpovědí. Získaná data z dotazníků byla uspořádána do tabulek četnosti odpovědí, následně graficky zpracovány v programu Microsoft Excel a popsány.

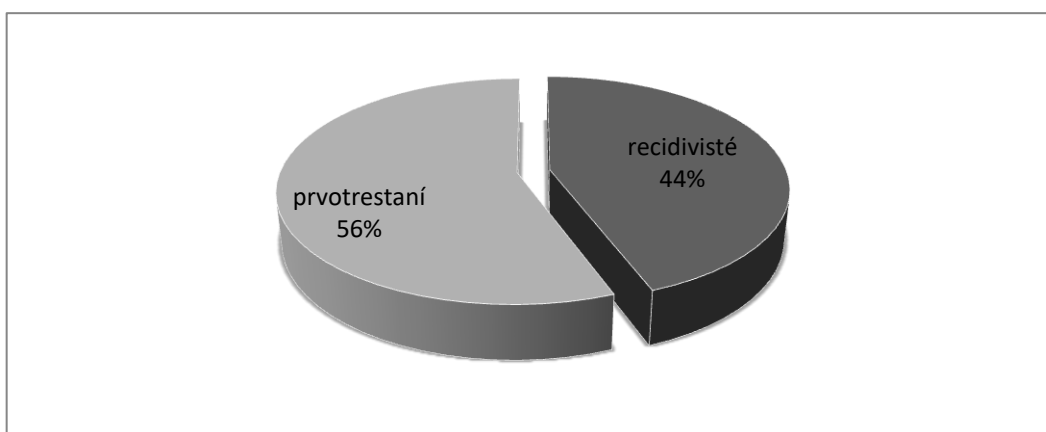
5.2 Charakteristika respondentů výzkumného šetření

Do výzkumného šetření byli vybráni odsouzení muži z Věznice Kuřim. Věznice Kuřim se nachází v Jihomoravském kraji, deset kilometrů od Brna. Je určena pro výkon trestu odnětí svobody odsouzených mužů starších 18 let, kteří byli soudem zařazeni k výkonu trestu do věznice s ostrahou ve středním a vysokém stupni zabezpečení. Součástí vysokého stupně zabezpečení je i oddělení pro výkon trestu mladých dospělých, specializovaná oddělení pro výkon ochranného léčení sexuologického a pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování.

Celkem bylo vyplněno tedy 104 dotazníků, z toho 46 dotazníků vyplnili recidivisté a 58 dotazníků vyplnili muži, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé.

Recidivisté	46
Prvotrestaní	58
Σ	104

Tab. 1 Rozdělení respondentů dle recidivy

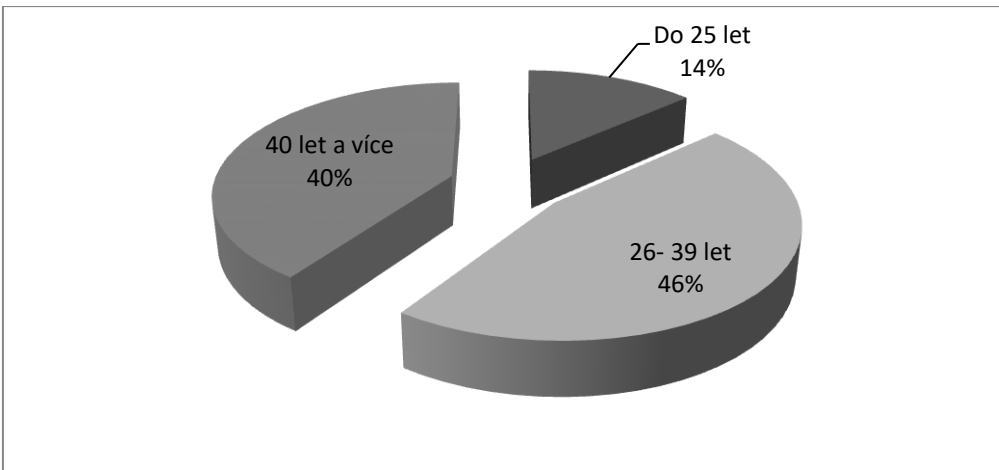

Obr. 2 Rozdělení respondentů dle recidivy

Respondenti byli také rozděleni dle věku. Pouze 14 respondentů bylo zařazeno do věkové kategorie do 25 let, 48 respondentů spadalo do věkové kategorie 26-39 let a 42 respondentů bylo starších 40 let.

do 25 let	14
26- 39 let	48
40 let a více	42
Σ	104

Tab. 2 Rozdělení respondentů dle věku

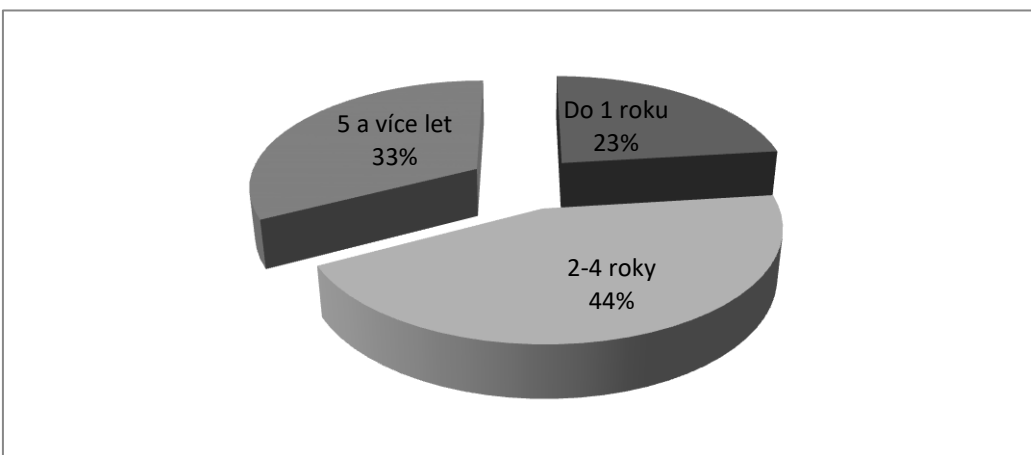

Obr. 3 Rozdělení respondentů dle věku

Nejvíce respondentů podle rozdělení dle délky trestu bylo respondentů ve VTOS v délce 2-4 roky a to 46, nejméně respondentů, a to 24, bylo ve VTOS méně než rok. Respondentů, kteří jsou ve VTOS déle než 5 let bylo celkem 34.

Do 1 roku	24
2- 4 roky	46
5 a více let	34
Σ	104

Tab. 3 Rozdělení respondentů dle délky trestu

Obr. 4 Rozdělení respondentů dle délky trestu

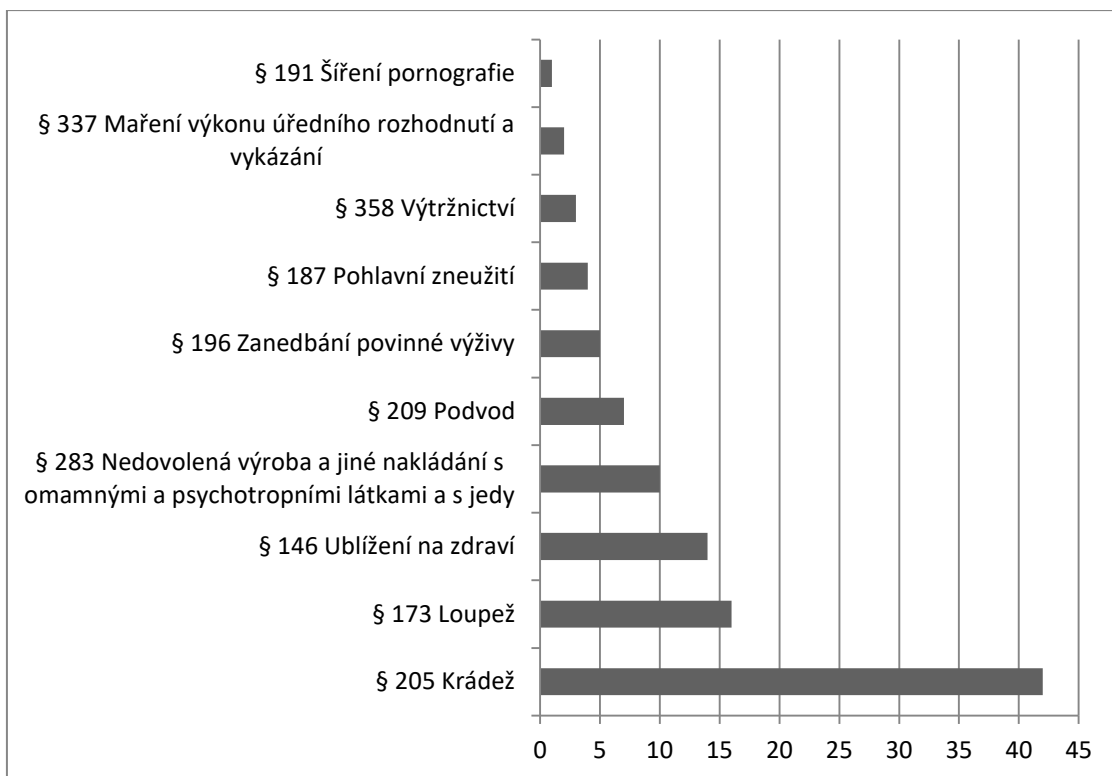
Za zmínku stojí také rozdělení respondentů dle jejich nejvyššího dosaženého vzdělání.

- Základní – 45 respondentů
- Vyučen – 29 respondentů
- Maturitní zkouška – 24 respondentů
- Vysokoškolské – 6 respondentů

Nejzajímavější rozdělení respondentů bylo však dle jejich trestného činu. Nejvíce respondentů bylo odsouzeno za majetkovou trestnou činnost § 205 Krádež – 42 respondentů. Dále bylo 16 respondentů odsouzeno za § 173 Loupež. Celkem 14 respondentů bylo odsouzeno za § 146 Ublížení na zdraví, 10 respondentů za § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, 7 respondentů za § 209 Podvod, 5 respondentů bylo odsouzeno za § 196 Zanedbání povinné výživy, 4 respondenti za § 187 Pohlavní zneužití, 3 respondenti za § 358 Výtržnictví, 2 respondenti za § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a 1 respondent za § 191 Šíření pornografie.

§ 205 Krádež	42
§ 173 Loupež	16
§ 146 Ublížení na zdraví	14
§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	10
§ 209 Podvod	7
§ 196 Zanedbání povinné výživy	5
§ 187 Pohlavní zneužití	4
§ 358 Výtržnictví	3
§ 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	2
§ 191 Šíření pornografie	1
Σ	104

Tab. 4 Rozdělení respondentů dle trestného činu

Obr. 5 Rozdělení respondentů dle trestného činu

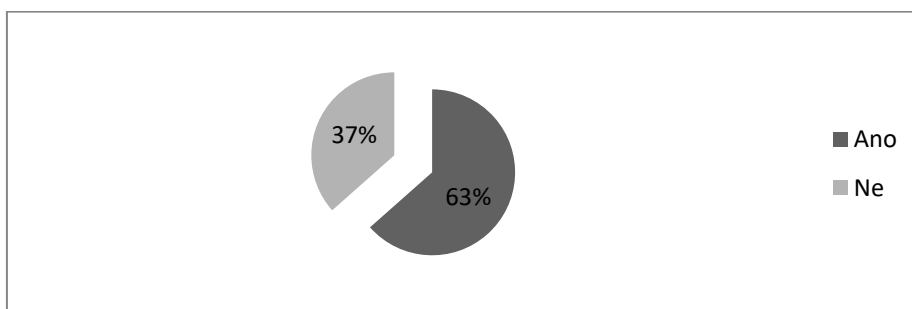
5.3 Interpretace výsledků výzkumného šetření

Pomocí kvantitativní metody, technikou dotazníku byly zjištěny následující informace. Odpovědi byly shromážděny do tabulek a zpracovány pomocí programu Microsoft Excel, kde byly znázorněny v grafech.

Otázka č. 1: Víte, kdo je Vaším sociálním kurátorem?

Tab. 5 Informovanost respondentů o sociálním kurátorovi

Víte, kdo je Vaším sociálním kurátorem?	Absolutní četnosti	Relativní četnosti (%)
Ano	66	63
Ne	38	37
Σ	104	100

Obr. 6 Informovanost respondentů o sociálním kurátorovi

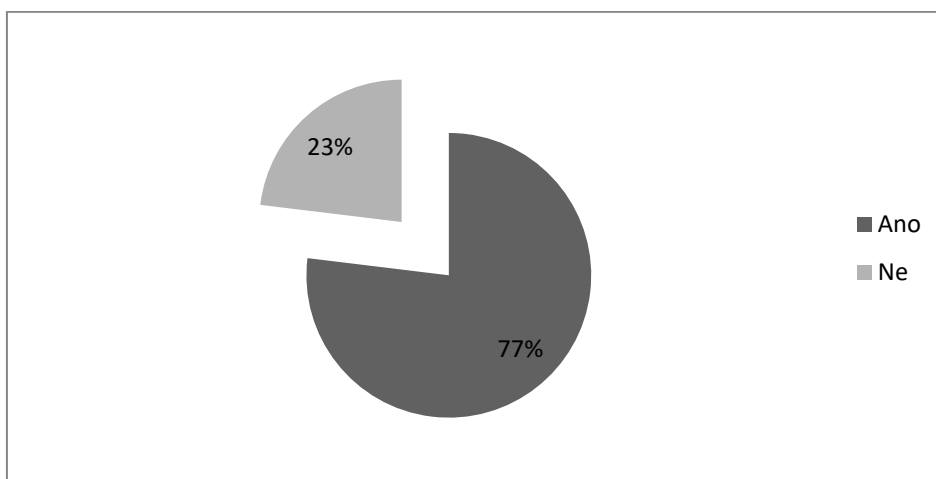
Na otázku č. 1 odpověděli všichni respondenti. Odsouzení měli odpovědět, jestli znají svého sociálního kurátora. 66 respondentů uvedlo, že sociálního kurátora zná, 38 respondentů uvedlo, že sociálního kurátora nezná.

Otázka č. 2: Víte, kam se můžete pro pomoc sociálního kurátora obrátit?

Tab. 6 Informovanost respondentů o možnosti kontaktu sociálního kurátora

Víte, kam se můžete pro pomoc sociálního kurátora obrátit?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano	80	77
Ne	24	23
Σ	104	100

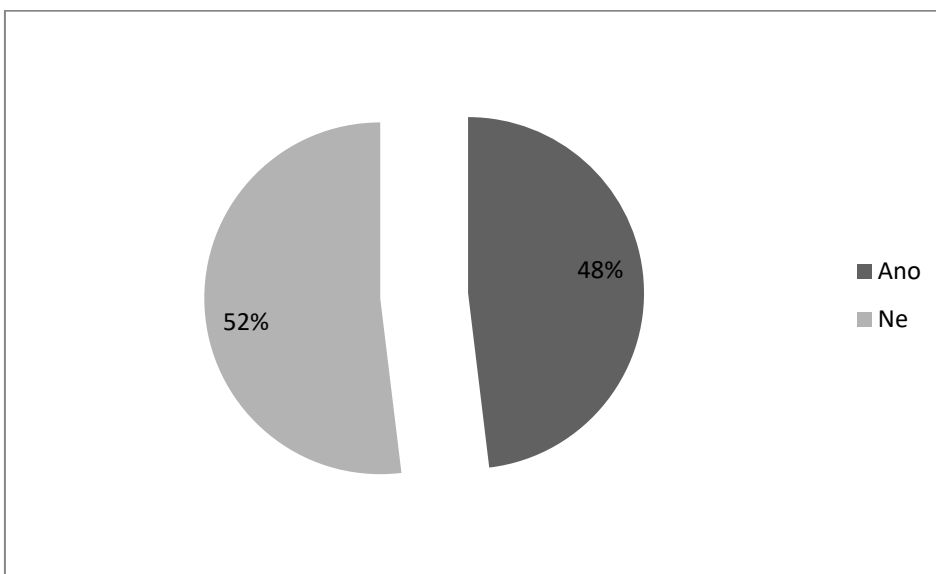
Obr. 7 Informovanost respondentů o možnosti kontaktu sociálního kurátora

Na otázku č. 2 odpověděli všichni respondenti. 80 respondentů uvedlo, že ví, kam se může pro pomoc sociálního kurátora obrátit. Pouze 24 respondentů uvedlo, že tuto informaci neví.

Otázka č. 3: Kontaktoval Vás už někdy sociální kurátor do VTOS?

Tab. 7 Oslovení sociálním kurátorem do VTOS

Kontaktoval Vás už někdy sociální kurátor do VTOS?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano	50	48
Ne	54	52
Σ	104	100

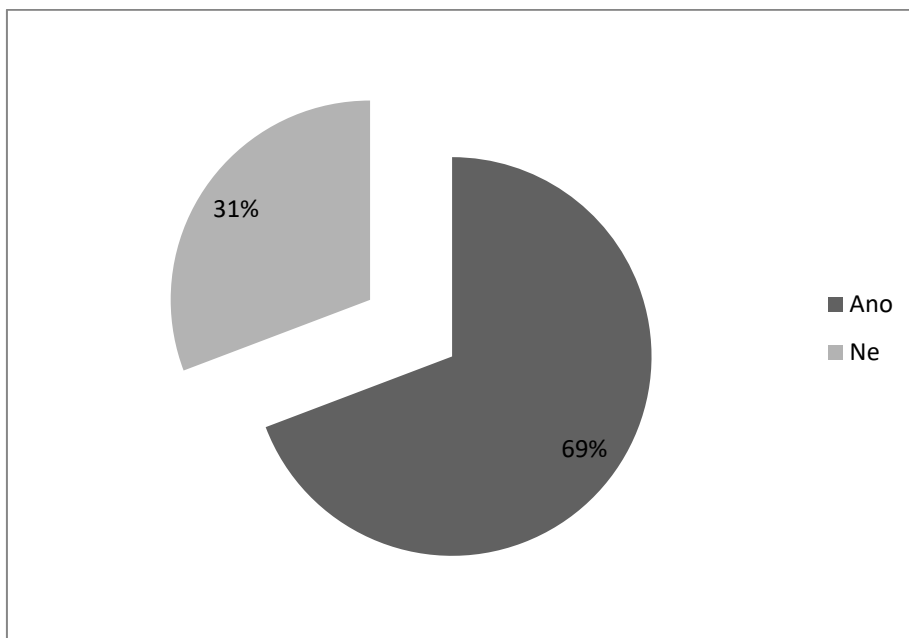
Obr. 8 Oslovení sociálním kurátorem do VTOS

Na otázku č. 3 odpověděli opět všichni respondenti. Odsouzení měli uvést, zda je už někdy sociální kurátor oslovil do VTOS. 50 respondentů uvedlo, že je sociální kurátor oslovil, 54 respondentů uvedlo, že je sociální kurátor do VTOS ještě neoslovil.

Otázka č. 4: Kontaktoval jste Vy někdy sociálního kurátora z VTOS?

Tab. 8 Kontaktování sociálního kurátora z VTOS

Kontaktoval jste Vy někdy sociálního kurátora z VTOS?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano	72	69
Ne	32	31
Σ	104	100

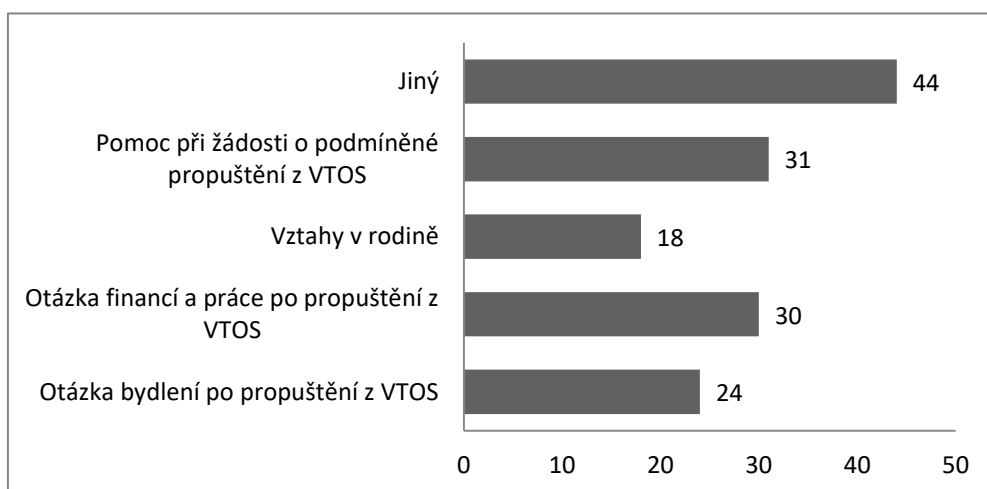
Obr. 9 Oslovení sociálního kurátora z VTOS

Na otázku č. 4 odpověděli také všichni respondenti. Odsouzení měli uvést, zda v minulosti kontaktovali sociálního kurátora. Více než polovina respondentů – 72, uvedla, že sociálního kurátora z VTOS kontaktovala. 32 respondentů uvedlo, že sociálního kurátora z VTOS nekontaktovali.

Otázka č. 5: Pokud jste už někdy kontaktoval sociálního kurátora, z jakého důvodu to bylo?

Tab. 9 Důvod kontaktování sociálního kurátora

Pokud jste už někdy kontaktoval sociálního kurátora, z jakého důvodu to bylo?	Absolutní četnost n_i
Otázka bydlení po propuštění z VTOS	24
Otázka financí a práce po propuštění z VTOS	30
Vztahy v rodině	18
Pomoc při žádosti o podmíněné propuštění z VTOS	31
Jiný	44

Obr. 10 Důvod kontaktování sociálního kurátora

Na otázku č. 5 mohli respondenti uvést více možností. Nejvíce odsouzených (42 %) označilo odpověď jiné. Do této odpovědi respondenti nejčastěji uvedli, že sociálního kurátora neměli důvod kontaktovat. Dalšími častými důvody byli: pomoc s dětmi, pomoc při nemoci a pomoc při řešení dluhů.

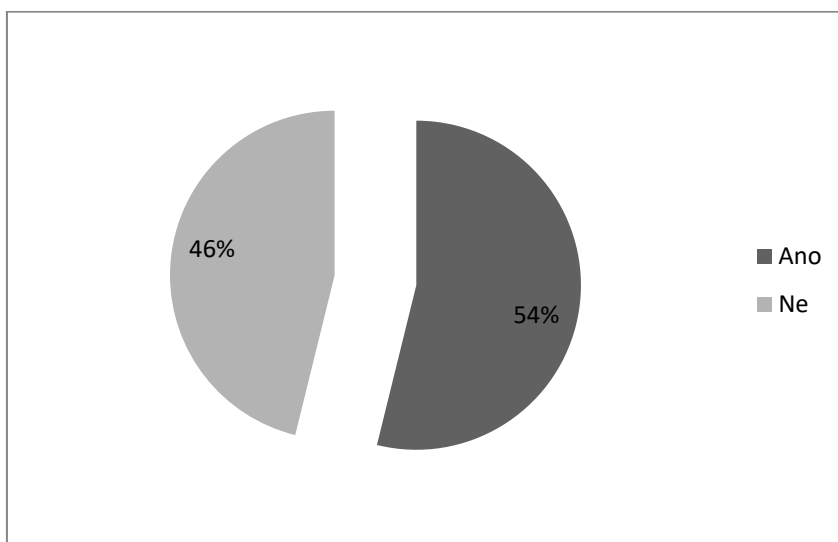
30 % odsouzených uvedlo, že důvodem kontaktu sociálního kurátora byla pomoc při žádosti o podmíněné propuštění. 28 % odsouzených uvedlo, že důvodem kontaktu sociálního kurátora

je otázka financí a práce po propuštění z VTOS. Dále pak 23 % odsouzených uvádí, že jeden z důvodů, proč kontaktovali sociálního kurátora je otázka bydlení po propuštění z VTOS. Nejméně respondenti uváděli odpověď, která se týkala vztahů v rodině (17 %).

**Otázka č. 6: Setkal jste se se svým sociálním kurátorem už někdy osobně?
Pokud ano, uveďte z jakého důvodu.**

Tab. 10 Osobní setkání se sociálním kurátorem

Setkal jste se se svým sociálním kurátorem už někdy osobně?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano	56	54
Ne	48	46
Σ	104	100

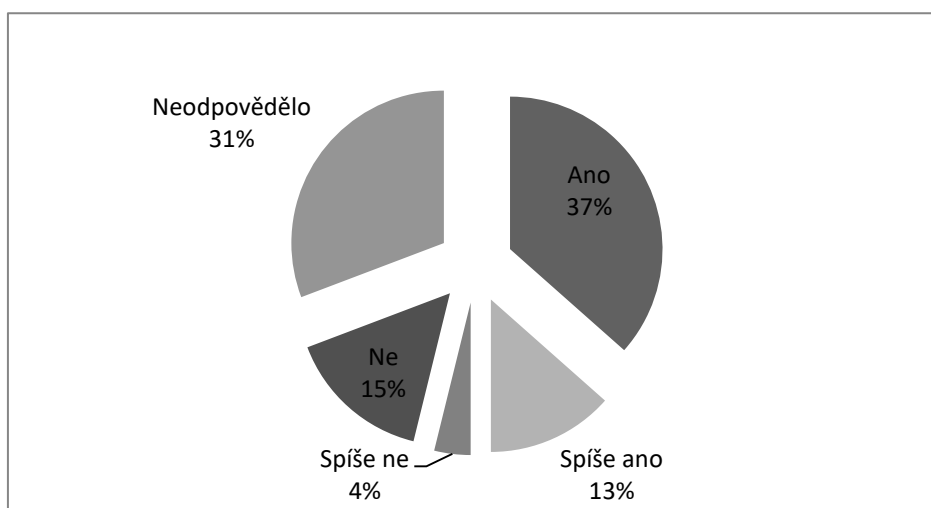
Obr. 11 Osobní setkání se sociálním kurátorem

Na otázku č. 6 odpověděli všichni respondenti a to tak, že 56 respondentů uvedlo, že se se sociálním kurátorem setkali osobně. Nejčastějšími důvody k osobnímu setkání byly: pomoc při řešení dluhů, pomoc při žádosti o podmíněné propuštění a řešení pracovní situace po propuštění z VTOS. Celkem 48 respondentů uvedlo, že se se sociálním kurátorem osobně nesešlo.

Otázka č. 7: Pokud jste už někdy sociálního kurátora oslovil, splnila jeho práce Vaše očekávání?

Tab. 11 Očekávání ze spolupráce se sociálním kurátorem

Pokud jste už někdy sociálního kurátora oslovil, splnila jeho práce Vaše očekávání?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano	38	37
Spíše ano	14	13
Spíše ne	4	4
Ne	16	15
Neodpovědělo	32	31
Σ	104	100

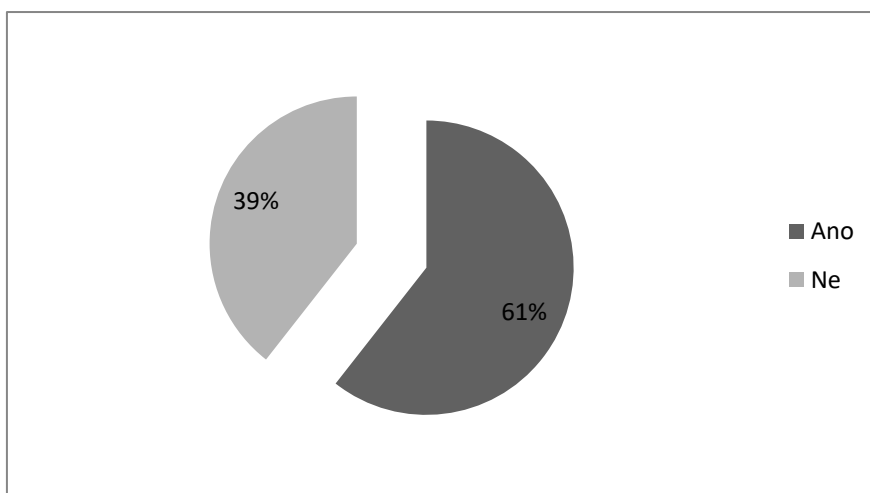
Obr. 12 Očekávání ze spolupráce se sociálním kurátorem

Na otázku č. 7 odpovědělo celkem 72 odsouzených (69 %). 31 % odsouzených na tuto otázku neodpovědělo. Nejčastější odpověď na to, zda spolupráce se sociálním kurátorem splnila jejich očekávání, odsouzení uvedli odpověď Ano, a to v 38 případech. Odpověď Spíše ano byla zaznamenána celkem ve 14 ti případech. Celkem 4 respondenti uvedli odpověď Spíše ne a 16 respondentů uvedlo, že práce sociálního kurátora jejich očekávání nesplnila.

Otázka č. 8: Chtěl byste se nyní ve VTOS se sociálním kurátorem v nejbližší době setkat? Pokud ano, uveďte z jakého důvodu.

Tab. 12 Zájem o setkání se sociálním kurátorem

Chtěl byste se nyní ve VTOS se sociálním kurátorem v nejbližší době setkat?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano	63	61
Ne	41	39
Σ	104	100

Obr. 13 Zájem o setkání se sociálním kurátorem

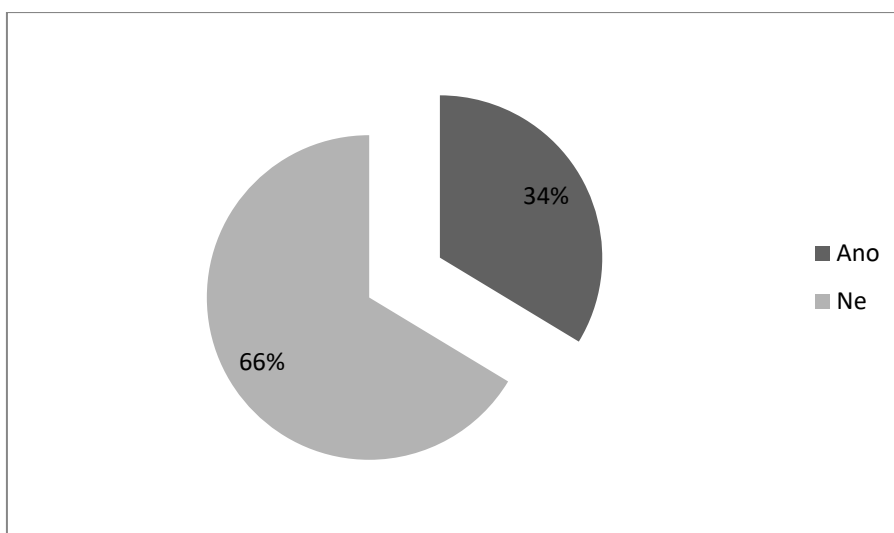
Na otázku č. 8 odpověděli všichni respondenti. Více než polovina respondentů (61%) odpověděla, že by se chtěla se sociálním kurátorem v nejbližší době setkat. Důvodů odsouzení uváděli hned několik. Nejčastějším důvodem byl blížící se výstup z VTOS a pomoc při řešení finanční situace. Velmi často byla zaznamenána žádost o podmíněné propuštění. Častou odpovědí byla také pomoc po výstupu z VTOS s bydlením a lepší budoucnost bez páchaní TČ. 39% odsouzených na tuto otázku odpovědělo, že nemá zájem či důvod se se sociálním kurátorem v blízké době setkat.

Otázka č. 9: Máte v plánu kontaktovat sociálního kurátora po propuštění z VTOS? Pokud ano, uveďte proč.

Tab. 13 Kontaktování sociálního kurátora po propuštění z VTOS

Máte v plánu kontaktovat sociálního kurátora po propuštění z VTOS?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano	35	34
Ne	69	66
Σ	104	100

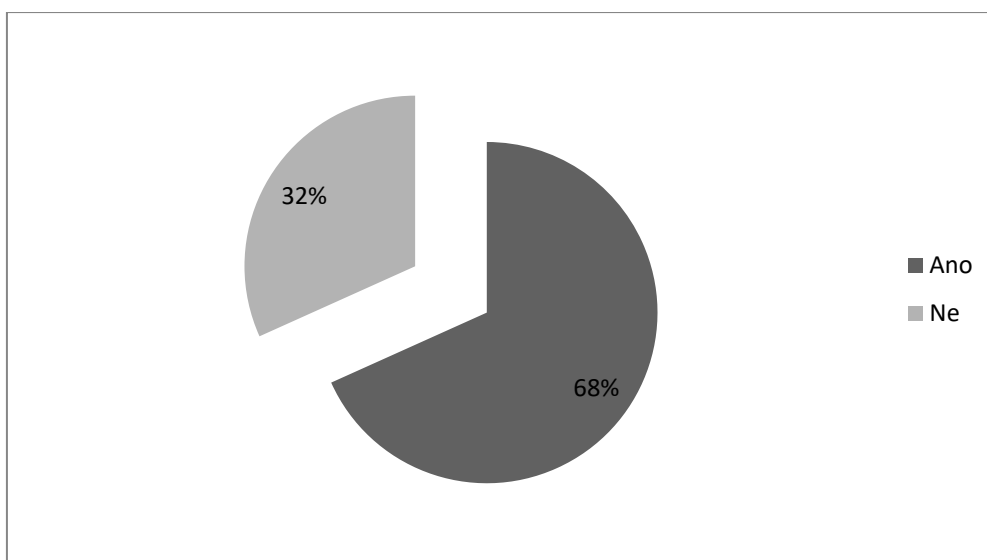
Obr. 14 Kontaktování sociálního kurátora po propuštění z VTOS

Na otázku č. 9 odpověděli také všichni respondenti. V této otázce měli respondenti odpovědět na to, zda mají v plánu kontaktovat sociálního kurátora i po propuštění z VTOS. 69 odsouzených uvedlo, že tento plán nemá. 35 odsouzených uvedlo, že sociálního kurátora po propuštění z VTOS mají v plánu kontaktovat, a to z následujících důvodů: finanční situace, dluhy, bydlení a pomoc s dětmi. Nejčastějším uváděným důvodem byla finanční situace a dluhy.

Otázka č. 10: Myslíte si, že spolupráce se sociálním kurátorem Vás může odradit od páchaní trestné činnosti?

Tab. 14 Pomoc sociálního kurátora s páchaním trestné činnosti

Myslíte si, že spolupráce se sociálním kurátorem Vás může odradit od páchaní trestné činnosti?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano	71	68
Ne	33	32
Σ	104	100

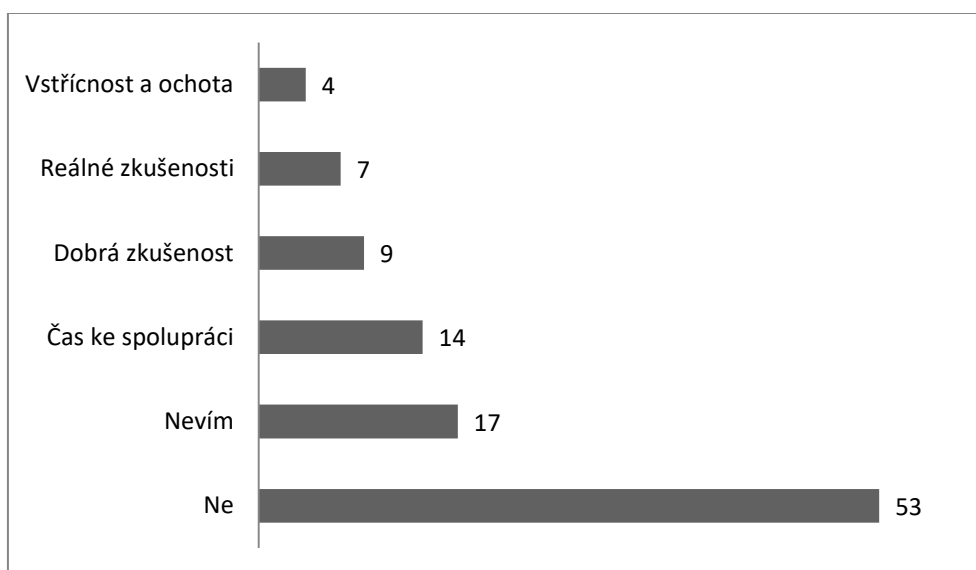
Obr. 15 Pomoc sociálního kurátora od páchaní trestné činnosti

Na otázku č. 10 odpověděli opět všichni respondenti. Odsouzení zde měli vyjádřit svůj názor na to, zda si myslí, že spolupráce se sociálním kurátorem je může odradit v páchaní trestné činnosti. 71 odsouzených odpovědělo, že ano, 33 odsouzených odpovědělo, že ne.

Otázka č. 11: Je něco, co Vám na práci sociálního kurátora chybí?

Tab. 15 Chyby na práci sociálního kurátora

Je něco, co Vám na práci sociálního kurátora chybí?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ne	53	51
Nevím	17	16
Čas ke spolupráci	14	13
Dobrá zkušenost	9	9
Reálné zkušenosti	7	7
Vstřícnost a ochota	4	4
Σ	104	100

Obr. 16 Chyby na práci sociálního kurátora

Na otázku č. 11 odpověděli všichni respondenti. V této otázce se měli odsouzení vyjádřit k tomu, zda je něco, co jim na práci sociálního kurátora chybí. Více než polovina respondentů (53%) odpověděla, že není, tedy, že jim na práci sociálního kurátora nic neschází.

17 respondentů uvedlo, že neví. 14 respondentů uvedlo, že sociálnímu kurátorovi chybí čas k tomu, aby s ním mohli řešit vše, co potřebují. 9 respondentů uvedlo, že s prací sociálního

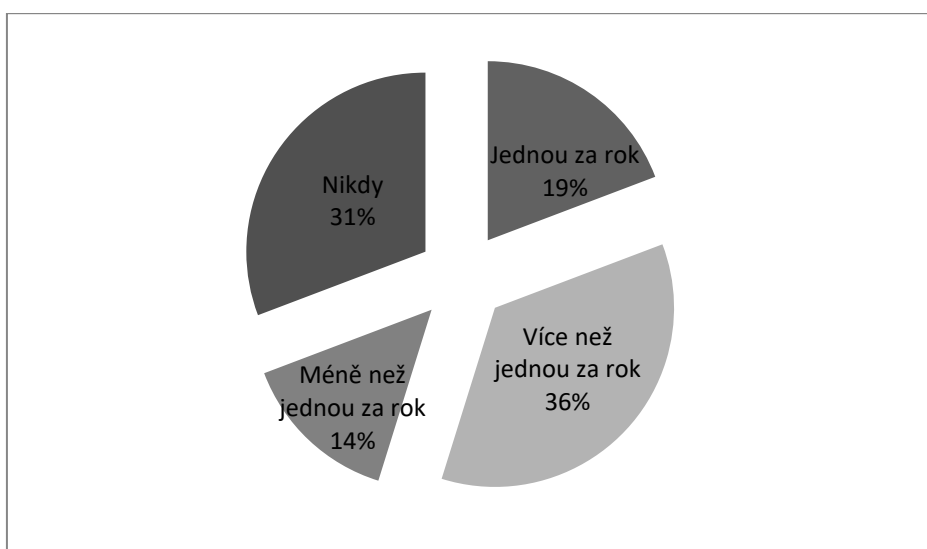
kurátora nemají dobrou zkušenost a 7 respondentů uvedlo, že sociálnímu kurátorovi chybí reálné zkušenosti.

4 respondenti také uvedli, že jim na práci sociálního kurátora chybí vstřícnost a ochota, přičemž jeden z těchto respondentů také uvádí, že dle jeho názoru myslí sociální kurátor jen na to, jak urychlit svou práci a co nejdříve se klienta „zbavit“.

Otázka č. 12 Jak často jste se sociálním kurátorem v písemném či osobním kontaktu?

Tab. 16 Častost kontaktu se sociálním kurátorem

Jak často jste se sociálním kurátorem v písemném či osobním kontaktu?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Jednou za rok	20	19
Více než jednou za rok	37	36
Méně než jednou za rok	15	14
Nikdy	32	31
Σ	104	100

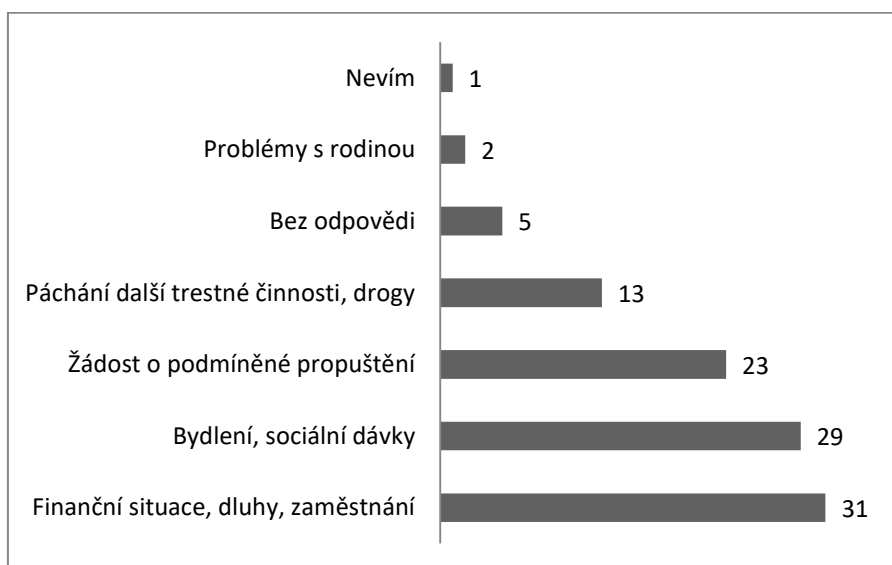
Obr. 17 Častost kontaktu se sociálním kurátorem

Na otázku č. 12 odpověděli taktéž všichni respondenti. V této otázce měli odsouzení odpovědět na to, jak často bývají se svým sociálním kurátorem v písemném či osobním kontaktu. 20 respondentů uvedlo, že jsem se sociálním kurátorem v kontaktu jednou do roka, 37 respondentů uvedlo, že častěji než jednou do roka a 15 respondentů uvedlo, že méně než jednou do roka. 32 respondentů v této otázce uvedlo, že se sociálním kurátorem nejsou v písemném, ani osobním kontaktu vůbec.

Otázka č. 13: V čem si myslíte, že by Vám sociální kurátor mohl pomoci?

Tab. 17 Místa pomoci sociálního kurátora

V čem si myslíte, že by Vám sociální kurátor mohl pomoci?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Finanční situace, dluhy, zaměstnání	31	29,81
Bydlení, sociální dávky	29	27,88
Žádost o podmíněné propuštění	23	22,12
Páchání další trestné činnosti, drogy	13	12,5
Bez odpovědi	5	4,81
Problémy s rodinou	2	1,92
Nevím	1	0,96
Σ	104	100

Obr. 18 Místa pomoci sociálního kurátora

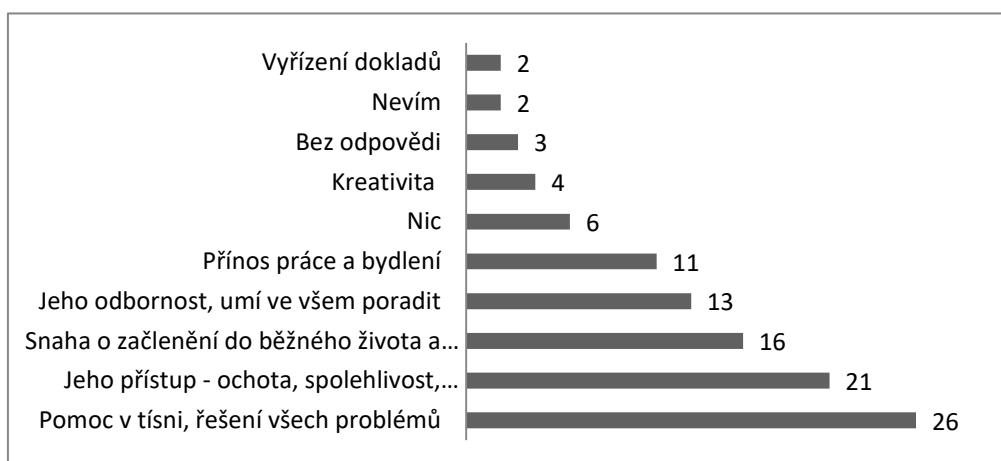
Na otázku č. 13 odpovědělo 99 respondentů, 5 respondentů neodpovědělo. Respondenti v této otázce měli uvést, v čem si myslí, že by jim sociální kurátor mohl pomoci. Nejvíce respondentů, celkem 31, uvedlo, že pomoc sociálního kurátora vidí v oblasti financí, zejména v řešení dluhů a hledání zaměstnání. Druhou nejčastější odpovědí byla oblast sociálních dávek a zajištění bydlení, celkem 29 odpovědí. Respondenti dále uváděli, že pomoc od sociálního

kurátora vidí v žádosti o podmíněné propuštění, celkem 23 odpovědí. 13 respondentů také uvedlo, že si myslí, že by jim sociální kurátor mohl pomoci proti páchání další trestné činnosti po propuštění a v závislosti na drogách. Dva respondenti také uvedli, že čekají pomoc od sociálního kurátora v rodinných problémech a jeden respondent uvedl, že neví, kde by mu sociální kurátor mohl pomoci.

Otázka č. 14: Co Vás na spolupráci se sociálním kurátorem nejvíce zaujalo?

Tab. 18 Nejzajímavější oblasti spolupráce se sociálním kurátorem

Co Vás na spolupráci se sociálním kurátorem nejvíce zaujalo?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Pomoc v tísní, řešení všech problémů	26	25,00
Jeho přístup - ochota, spolehlivost, rychlost, upřímnost	21	20,19
Snaha o začlenění do běžného života a snaha pomáhat	16	15,38
Jeho odbornost, umí ve všem poradit	13	12,50
Přínos práce a bydlení	11	10,58
Nic	6	5,78
Kreativita	4	3,85
Bez odpovědi	3	2,88
Nevím	2	1,92
Vyřízení dokladů	2	1,92
Σ	104	100

Obr. 19 Nejzajímavější oblasti spolupráce se sociálním kurátorem

Na otázku č. 14 odpovědělo celkem 101 respondentů, 3 respondenti neodpověděli. Odsouzení zde měli uvést, co je na spolupráci se sociálním kurátorem nejvíce zaujalo.

Celkem 26 respondentů uvedlo, že je na spolupráci se sociálním kurátorem nejvíce zaujala jeho pomoc v tísní, a řešení všech problémů, které odsouzení mají. Celkem 21 respondentů uvedlo, že je nejvíce zaujal přístup sociálního kurátora k odsouzeným, nejčastěji uváděli ochotu, spolehlivost, upřímnost a rychlost při snaze pomoci odsouzeným. Celkem 16 respondentů uvedlo, že je při spolupráci se sociálním kurátorem je nejvíce zaujala jeho snaha o začlenění odsouzeného po jejich propuštění z VTOS do běžného života a snaha jim pomoc. Celkem 13 respondentů dále uvedlo, že je nejvíce zaujala odbornost sociálního kurátora a také to, že jim dokáže pomoci na více místech, jak v oblasti bydlení, financí apod.

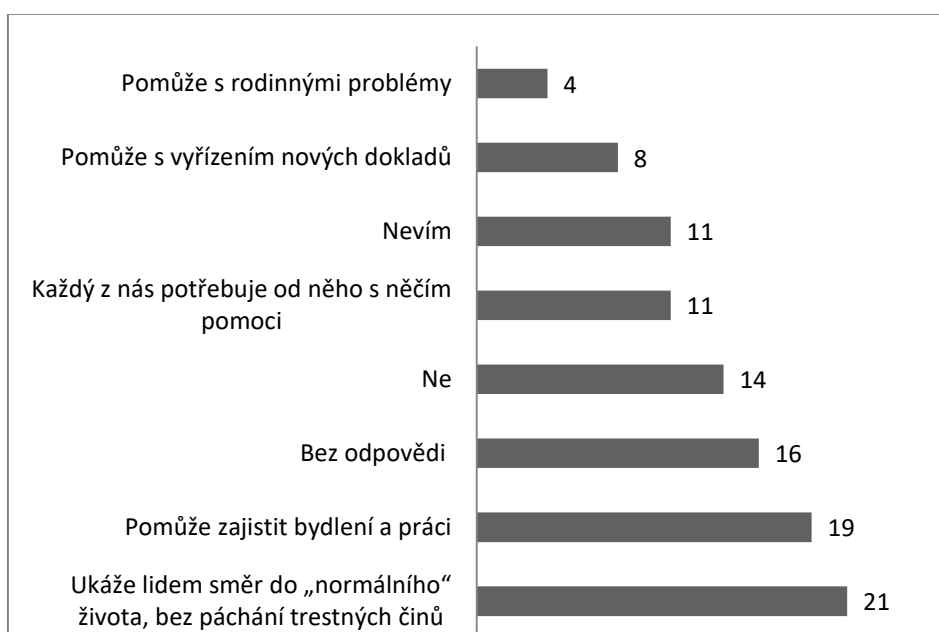
Dále 11 respondentů uvedlo, že je nejvíce zaujala pomoc s hledáním zaměstnání a bydlení po propuštění z VTOS. Celkem 6 respondentů uvedlo, že je na spolupráci se sociálním kurátorem nezaujalo nic, někteří zde uváděli, že se spoluprací se sociálním kurátorem mají špatně zkušenosti (neochota sociálního kurátora).

Celkem 4 respondenti uvedli, že je nejvíce zaujala kreativita, 2 respondenti uvedli, že neví a 2 respondenti uvedli, že je nejvíce zaujala pomoc s vyřizováním jejich dokladů.

Otázka č. 15: Myslíte si, že je práce sociálního kurátora přínosná pro Váš budoucí život? Pokud ano, uveďte proč.

Tab. 19 Přínos sociálního kurátora pro budoucí život odsouzených

Myslíte si, že je práce sociálního kurátora přínosná pro Váš budoucí život?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ukáže lidem směr do „normálního“ života, bez páčání trestných činů	21	20,19
Pomůže zajistit bydlení a práci	19	18,27
Každý z nás potřebuje od něho s něčím pomoci	11	10,58
Pomůže s vyřízením nových dokladů	8	7,69
Pomůže s rodinnými problémy	4	3,85
Bez odpovědi	16	15,38
Ne	14	13,46
Nevím	11	10,58
Σ	104	100

Obr. 20 Přínos sociálního kurátora pro budoucí život odsouzených

Na otázku č. 15 odpovědělo celkem 88 respondentů. V této otázce měli respondenti odpovědět, zda si myslí, že je práce sociálního kurátora nějak přínosná pro jejich budoucí život.

Celkem 14 respondentů odpovědělo, že ne, tedy že práce sociálního kurátora pro ně nijak přínosná pro budoucí život není. Celkem 11 respondentů dále uvedlo, že na tuto otázku neví odpověď.

Nejvíce však respondenti odpovídali, že si myslí, že práce sociálního kurátora přínosná pro jejich budoucí život je a to z několika důvodů. 21 respondentů uvedlo jako důvod to, že jim sociální kurátor po propuštění z VTOS ukáže směr do lepšího života, než který žili před uvězněním, tedy bez páchaní trestných činů. Celkem 19 respondentů také uvedlo, že vidí přínos v pomoci při zajištění bydlení a zaměstnání. 11 respondentů také uvedlo, že si myslí, že každý z odsouzených potřebuje nějakou pomoc od sociálního kurátora a není možné, že ji někdo nebude potřebovat. Celkem 8 respondentů uvedlo jako přínos pomoc při vyřizování nových dokladů po propuštění z VTOS a celkem 4 respondenti uvedli, že velkým přínosem pro ně bude, že jim sociální kurátor pomůže při problémem s rodinou, a to zejména v případech styků s dětmi.

Otázka č. 16: Je něco, co byste chtěl k tématu doplnit?

Tab. 20 Doplnění informací

Je něco, co byste chtěl k tématu doplnit?	Absolutní četnost n_i	Relativní četnost f_i (%)
Ano + doplnění	10	9,62
Ne	58	55,77
Bez odpovědi	36	34,61
Σ	104	100

Na poslední otázku č. 16 odpovědělo celkem 68 respondentů, avšak 58 z nich uvedlo, že k tématu nemá co doplnit. Pouze 10 respondentů chtělo k tématu něco doplnit.

Respondenti zde odpovídali tak, že dle jejich názoru by pomoc sociálního kurátora měli využívat všichni odsouzení i na svobodě, aby tak zabránili opětovnému páchání trestných činů. Dále zde byla uvedena poznámka, že všichni sociální kurátoři by měli mít k odsouzeným stejný postoj, v praxi to dle jejich tvrzení bohužel není. Odsouzení tuto možnost pro doplnění využili také pro pozdravení autorky s přáním všeho dobrého.

5.4 Vyhodnocení hypotéz

H_{A1} : Prvotrestaní muži vidí větší smysluplnost služeb sociálního kurátora než recidivisté.

H_{01} : Recidiva odsouzených nemá vliv na vnímání smysluplnosti služeb sociálního kurátora.

Při vyhodnocení první hypotézy byly stanoveny dvě proměnné. První proměnnou byla RECIDIVA – 1 prvotrestaní, 2 recidivisté. Druhou proměnnou byla SMYSLUPLNOST SLUŽEB – 0 nemá smysl, 1 má smysl. Z dat těchto dvou proměnných byla sestavena kontingenční tabulka.

Popisky řádků	n	Průměr	Rozptyl
1	58	0,74137931	0,191736029
2	46	0,608695652	0,238185255
Celkový součet	104	0,682692308	0,216623521

Tab. 21 Kontingenční tabulka č. 1

Následně byly zpracovány sumy čtverců (rozptyly) pro jednotlivé skupiny i pro celek.

SS_{BG}	SS_{IG}	SS_T
0,19976153	11,12068966	-
0,25187323	10,95652174	-
0,45163476	22,07721139	22,52884615

Tab. 22 Rozptyl č. 1

Poté byl stanoven stupeň volnosti a rozptyl mezi skupinami i uvnitř skupin. Dále bylo vypočteno testové kritérium F podle vzorce: $F = \frac{V_{BG}}{V_{IG}}$.

Dále byla sestavena tabulka analýzy rozptylu.

Zdroj rozptylu	SS	SV - <i>df</i>	Rozptyl - <i>V</i>	F	p	F _{krit} (0,05)	F _{krit} (0,01)
mezi skupinami - <i>BG</i>	0,4516348	1	0,451635	2,0866	0,1517	3,934	6,8901
uvnitř skupin - <i>IG</i>	22,077211	102	0,216443	-	-	-	-
celkem - <i>T</i>	22,528846	-	-	-	-	-	-

Tab. 23 Analýza rozptylu č. 1

Závěrem tohoto zpracování je, že je přijímána nulová hypotéza H_{01} a to na obou hladinách významnosti. Recidiva odsouzených nemá tedy vliv na vnímání smysluplnosti služeb sociálního kurátora.

H_{A2} : Odsouzení muži s vyšším vzděláním mají větší zájem spolupracovat se sociálním kurátorem po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody než odsouzení muži s nižším vzděláním.

H_{02} : Vzdělání odsouzených nemá vliv na spolupráce se sociálním kurátorem po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Při vyhodnocení druhé hypotézy byly stanoveny také dvě proměnné. První proměnnou bylo VZDĚLÁNÍ ODSOUZENÉHO (1 - ZŠ, 2 - SOU, 3 – SŠ, 4 – VŠ). Druhou proměnou byl ZÁJEM O SPOLUPRÁCI PO VTOS (1 ano, 0 ne). Z dat těchto dvou proměnných byla sestavena kontingenční tabulka.

Popisky řádků	N	Průměr	Rozptyl
1	45	0,088888889	0,080987654
2	29	0,275862069	0,199762188
3	24	0,75	0,1875
4	6	0,833333333	0,138888889
Celkový součet	104	0,336538462	0,223280325

Tab. 24 Kontingenční tabulka č. 2

Následně byly zpracovány sumy čtverců (rozptyly) pro jednotlivé skupiny i pro celek.

SS_{BG}	SS_{IG}	SS_T
2,75986399	3,644444444	-
0,10676711	5,793103448	-
4,10281065	4,5	-
1,48083087	0,833333333	-
8,45027262	14,77088123	23,22115385

Tab. 25 Rozptyl č. 2

Následně byl stanoven stupeň volnosti a rozptyl mezi skupinami i uvnitř skupin. Dále bylo vypočteno testové kritérium F podle vzorce: $F = \frac{V_{BG}}{V_{IG}}$. Poté byla také sestavena analýza rozptylu.

Zdroj rozptylu	SS	SV- df	Rozptyl - V	F	p	$F_{krit} (0,05)$	$F_{krit} (0,01)$
mezi skupinami - BG	8	3	2,816758	19,069665	7,397E-10	2,69553	3,9837
uvnitř skupin - IG	15	100	0,147709	-	-	-	-
celkem - T	23	-	-	-	-	-	-

Tab. 26 Analýza rozptylu č. 2

Závěrem tohoto zpracování je, že na obou hladinách významnosti se odmítá nulová hypotéza H_0 a u alternativní hypotézy H_A je právě ve prospěch osob s vyšším vzděláním statisticky významný rozdíl. Výsledkem tedy je, že pro odsouzené muže s vyšším vzděláním existuje statisticky významný rozdíl pro větší zájem spolupracovat se sociálním kurátorem po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody než pro odsouzené muže s nižším vzděláním.

5.5 Analýza výzkumů

Tato kapitola je věnována ke srovnání výsledků výzkumného šetření s výsledky obdobného výzkumného šetření.

Ke srovnání výsledků bylo použito výzkumné šetření provedené Bc. Sabinou Vavřenovou, která podobné výzkumné šetření, provedla ve Věznici Rýnovice. Ve své bakalářské práci udává také obdobné výsledky z výzkumného šetření ve Věznici Jiřice. Bc. Sabina Vavřenová se však ve své práci zaměřila na spolupráci odsouzených se sociálním pracovníkem ve věznicích, nikoliv na spolupráci se sociálním kurátorem. Obdobný výzkum, který by byl zaměřen na spolupráci odsouzených se sociálním kurátorem nebyl nalezen.

Pro výzkumné šetření ve věznici Jiřice bylo dotázáno 100 respondentů, zúčastněno pouze 61 respondentů. Pro výzkumné šetření ve věznici Rýnovice bylo dotázáno 300 respondentů, zúčastnilo se celkem 298. Všichni respondenti, včetně respondentů z Věznice Kuřim, jsou tedy odsouzení muži ve výkonu trestu odnětí svobody.

Obě autorky se ve svých pracích zaměřují na to, jak jsou odsouzení informováni o možnostech využívat sociální služby ve věznicích, kam patří pomoc sociálního pracovníka i pomoc sociálního kurátora. Srovnáme-li výsledky výzkumného šetření ze všech tří věznic, zjistíme, že naprosto všichni respondenti z Věznice Jiřice uvedli, že přehled o možnostech využívat sociální služby mají. Přestože by všichni odsouzení z Věznice Kuřim i Věznice Rýnovice tento přehled měli mít také, protože informovanost odsouzených o možnostech této spolupráce je nezbytnou součástí přijímacího pohovoru při přijímání odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody, několik odsouzených z těchto dvou věznic uvedlo, že tento přehled nemají. V případě Věznice Kuřim to byla otázka, kde odsouzení dopovídali, zda ví, kam se mohou pro pomoc sociálního kurátora obrátit, v případě Věznice Rýnovice, se otázka týkala toho, zda ví o existenci sociálního pracovníka ve věznicích.

Pokud bychom měli srovnat, zda odsouzení ve Věznici Jiřice, Věznici Rýnovice a Věznici Kuřim byli spokojeni v případě řešení sociálních problémů a spolupráce se sociálním kurátorem či sociálním pracovníkem ve věznici, zjistíme, že úroveň spokojenosti je ve všech třech věznicích vysoká. Přestože se najdou ve všech třech věznicích odsouzení, kteří hodnotí spolupráci se sociálním kurátorem nebo sociálním pracovníkem ve věznici negativně, většina odsouzených je však s touto spoluprací spokojená.

Pokud bychom měli srovnat také nejvíce vyhledávaný druh pomoci sociálního kurátora či sociálního pracovníka ve věznicích, zjistíme, že odsouzení nejčastěji vyhledávají pomoc z následujících důvodů.

- Odsouzení Věznice Rýnovice nejčastěji uvedli, že pomoc sociálního pracovníka ve věznici vyhledávají z důvodu kontaktu s rodinou. Hned poté jako další důvod uváděli dluhovou problematiku, vyřizování dokladů, bydlení a zaměstnání, platbu alimentů, pomoc při vyřízení důchodů, zdravotní problémy, cestovné, poskytnutí kontaktu na probační a mediační službu, ale také poskytnutí kontaktu na sociálního kurátora.
- Odsouzení Věznice Jiřice nejčastěji uváděli také kontakt s rodinou, dále bydlení a zaměstnání po výkonu trestu odnětí svobody, vyřízení nového občanského průkazu, dluhovou problematiku, platbu alimentů, poskytnutí kontaktu na probační a mediační službu, dědictví, ale také opět poskytnutí kontaktu na sociálního kurátora.
- Odsouzení Věznice Kuřim uváděli, že nejčastěji kontaktují sociálního kurátora z následujících důvodů. Jedním z hlavních důvodů uvedli pomoc při žádosti o podmíněné propuštění. Hned poté uváděli vztahy s rodinou, finanční a dluhovou problematiku, otázku bydlení a zaměstnání.

Sociální problémy, se kterými se odsouzení na sociálního pracovníka ve věznici či na sociálního kurátora obrací, jsou v těchto třech věznicích téměř totožné. Pouze ve Věznici Kuřim odsouzení na prvním místě nejčastěji uváděli pomoc sociálního kurátora při žádosti o podmíněné propuštění. Ve Věznici Rýnovice i Věznici Jiřice tato pomoc nebyla uvedena vůbec a na prvním místě byl v obou dvou případech uveden jako hlavní důvod kontaktu sociálního pracovníka ve věznici kontakt s rodinou. Vztah či kontakt s rodinou uváděli odsouzení ve Věznici Kuřim hned na místo druhé. Je tedy jisté, že pro většinu odsouzených mužů z těchto věznic je otázka rodiny velmi důležitá.

Je nutné však brát v potaz, že tyto výzkumy nebyly zaměřeny na stejnou osobu, avšak výzkum provedený ve Věznici Rýnovice a Věznici Jiřice byl zaměřen na sociálního pracovníka ve věznicích, výzkum provedený ve Věznici Kuřim byl zaměřen na sociálního kurátora.

6. Diskuze

První zmíněná hypotéza, že prvotrestaní muži vidí větší smysluplnost služeb sociálního kurátora, než recidivisté se nepotvrdila. V této hypotéze byl posuzován počet prvotrestaných mužů a počet recidivistů, kdy bylo celkem 46 recidivistů oproti 58 prvotrestnaným. Dále se autorka u zkoumání první hypotézy zaměřila na otázku č. 10 z dotazníku, kde měli odsouzení odpovědět na to, zda si myslí, že je spolupráce se sociálním kurátorem může odradit od páchaní trestné činnosti. V této otázce odpovědělo 71 respondentů, že ano, celkem 33 respondentů odpovědělo, že si to nemyslí. Na vyhodnocení výsledků byla použita analýza rozptylu, pomocí které se hypotéza, že prvotrestaní muži vidí větší smysluplnost služeb sociálního kurátora, než recidivisté, nepotvrdila. Recidiva tedy nemá vliv na zájem odsouzených o spolupráci se sociálním kurátorem.

U druhé hypotézy, že odsouzení muži s vyšším vzděláním mají větší zájem spolupracovat se sociálním kurátorem po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody než odsouzení muži s nižším vzděláním bylo zjištěno, že ve prospěch odsouzených mužů s vyšším vzděláním existuje významný statistický rozdíl. Zde autorka zkoumala vzdělání odsouzených, kdy z celkového počtu respondentů bylo 45 respondentů se základním vzděláním, 29 respondentů bylo vyučených, 24 respondentů vykonalo maturitní zkoušku a vysokoškoláků bylo celkem 6. Dále se autorka zaměřila na otázku č. 9, kde respondenti měli odpovědět na to, zda mají v plánu sociálního kurátora kontaktovat po skončení výkonu trestu odnětí svobody. Zde z celkového počtu respondentů uvedlo celkem 35 respondentů, že ano, avšak 69 respondentů uvedlo, že ne. Na vyhodnocení výsledků byla opět použita analýza rozptylu, na základě které se nulová hypotéza odmítla a bylo zjištěno, že pro odsouzené muže s vyšším vzděláním existuje významný statistický rozdíl pro jejich větší zájem spolupracovat se sociálním kurátorem po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody než pro odsouzené muže s nižším vzděláním.

První předpoklad, že většina odsouzených mužů ve VTOS hodnotí smysluplnost služeb sociálního kurátora pozitivně, ověřují především otázky č. 7, 10, 11, 13, 14 a 15 vytvořeného dotazníku (viz příloha č. 12). V otázce č. 7 odsouzení odpovídali na otázku, zda spolupráce se sociálním kurátorem v minulosti splnila jejich očekávání. V této otázce odpověděla přesně polovina respondentů (52) pozitivně, ostatní odpověděli, že spolupráce se sociálním kurátorem jejich očekávání nesplnila, nebo spíše nesplnila anebo neodpověděli vůbec, protože

se sociálním kurátorem v minulosti ještě nespolupracovali. V otázce č. 10 uvedlo 68 % odsouzených mužů, že si myslí, že spolupráce se sociálním kurátorem může vést k odrazení od páčání další trestné činnosti. Otázka č. 11 se věnovala tomu, zda odsouzeným na práci sociálního kurátora něco chybí, 51 % odsouzených mužů uvedlo, že nechybí. Otázka č. 13 se zabývala tím, v jakých oblastech si odsouzení myslí, že by jim sociální kurátor mohl pomoci. Na tuto otázku odpovědělo 94 % odsouzených mužů, pouze 6 odsouzených mužů (6 %) neodpovědělo, nebo nevědělo odpovědět. Odsouzení nejčastěji uváděli do svých odpovědí oblasti jako např. hledání zaměstnání, finanční situace, dluhy, dále pak bydlení a sociální dávky. V otázce č. 14 odsouzení odpovídali na to, co je na spolupráci se sociálním kurátorem nejvíce zaujalo. Zde odpovědělo pozitivně 89 % odsouzených mužů, kdy často uváděli, že je nejvíce na spolupráci se sociálním kurátorem zaujala jeho pomoc v tísní a jeho celkový přístup, do kterého zařadili ochotu, spolehlivost, upřímnost a rychlost při řešení problémů. Otázka č. 15 byla věnována tomu, zda si odsouzení myslí, že je práce sociálního kurátora přínosná pro jejich budoucí život. V této otázce odpovědělo celkem 61 % odsouzených mužů, že si myslí, že práce sociálního kurátora pro jejich budoucí život přínosná je. Dle těchto zjištěných výsledků byl první předpoklad tedy potvrzen.

Druhý předpoklad, že většina odsouzených mužů je dostatečně informována o možnosti spolupráce se sociálním kurátorem, ověřují otázky č. 1 a 2 vytvořeného dotazníku (viz příloha č. 12). V těchto dvou uzavřených otázkách odpovídali odsouzení na to, zda ví, kde je jejich sociální kurátor a zda ví, kam se pro pomoc sociálního kurátora můžou obrátit. Na otázku č. 1 odpověděli všichni odsouzení a to tak, že 63 % odsouzených mužů uvedlo, že kdo je jejich sociálním kurátorem ví. 80 % odsouzených mužů dále u otázky č. 2 uvádí, že ví, kam se pro pomoc sociálního kurátora můžou obrátit. Podle zjištěných výsledků byl tedy druhý předpoklad také potvrzen.

Třetí předpoklad, že většina odsouzených mužů již se sociálním kurátorem spolupracovalo a má zájem dále s ním spolupracovat, ověřují otázky č. 3, 4, 5, 6, 8, 9, 12 z dotazníku (viz příloha č. 12). V otázce č. 3 uvedlo 52 % odsouzených mužů, že je sociální kurátor nekontaktoval do VTOS. V otázce č. 4 však 69 % odsouzených mužů uvádí, že sociálního kurátora kontaktovali z VTOS sami. Důvody kontaktu sociálního kurátora uvádějí odsouzení muži v otázce č. 5, kde mohli uvést více možností. Jako nejčastější důvodem kontaktu sociálního kurátora uvedli pomoc při žádosti o podmíněné propuštění z VTOS, otázku financí a zaměstnání po propuštění z VTOS a otázku bydlení po propuštění z VTOS. 54 %

odsouzených mužů v otázce č. 6 uvádí, že se se sociálním kurátorem setkalo už osobně. V otázce č. 8 uvedlo 61 % odsouzených mužů, že by se chtělo se sociálním kurátorem v nejbližší době setkat. Dle zjištění mají odsouzení muži větší zájem spolupracovat se sociálním kurátorem pouze ve VTOS, protože v otázce č. 9 uvedlo 66 % odsouzených mužů, že nemá v plánu se sociálním kurátorem spolupracovat i po propuštění z VTOS. Otázka č. 12 byla věnována tomu, jak často jsou odsouzení se sociálním kurátorem v kontaktu, a to jak v písemném, tak osobním. Nejčastější odpověď na tuto otázku byla, že jsou odsouzení v kontaktu se sociálním kurátorem více než jednou za rok (36 %). 19 % odsouzených mužů je se sociálním kurátorem jednou za rok, což je průměrné a doporučené rozmezí mezi setkáními odsouzeného se sociálním kurátorem. Dle výsledků výzkumného šetření byl potvrzen i třetí předpoklad.

Otázka č. 16 byla pouze upřesňující, avšak se zde odsouzení vyjádřili tak, že dle jejich názoru by pomoc sociálního kurátora měli využívat všichni odsouzení i na svobodě, aby tak zabránili opětovnému páchání trestných činů.

Na základě výzkumného šetření bylo tedy zjištěno, že odsouzení muži ve VTOS vyhledávají sociálního kurátora nejčastěji z následujících důvodů. Jako jeden z nejvíce udávaných důvodů k vyhledání sociálního kurátora byla uvedena pomoc při žádosti o podmíněné propuštění. Tato odpověď byla nejčastěji udávaná prvotrestanými vězni odsouzenými za majetkovou trestnou činnost. Prvotrestaní vězni dále často uváděli, že důvodem k vyhledání sociálního kurátora je problematika dluhů a zaměstnání po odchodu z VTOS. Kdežto recidivisté problematiku dluhů a zaměstnání, a stejně tak pomoc při žádosti o podmíněné propuštění udávali méně často a jako hlavními důvody pro kontaktování sociálního kurátora uváděli otázku bydlení po VTOS a napravení vztahů v rodině.

Výzkumné šetření tedy potvrzuje to, že odsouzení mají se sociálním kurátorem zájem spolupracovat v několika případech, avšak, jak už bylo zmíněno, přihlíží odsouzení ke spolupráci se sociálním kurátorem především v době, kdy se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Po propuštění z výkonu trestu už takový zájem spolupráce se sociálním kurátorem nemají.

Přestože jsou odsouzení o možnostech spolupráce se sociálním kurátorem dostatečně informováni, z výzkumného šetření dále vyplývá, že odsouzení, kteří uvedli, že neví, kdo jejich sociálním kurátorem, jsou ve velké většině odsouzení s nižším stupněm vzdělání -

především odsouzení, kteří mají dosažení základní vzdělání. Dále vyplývá, že mezi odsouzenými, kteří nevědí, kam se mohou pro pomoc sociálního kurátora obrátit, je většina odsouzených mladšího věku, a to do 30 let.

6.1 Doporučení pro pedagogickou praxi

Ne všichni odsouzení jsou dostatečně informováni o tom, kam se mohou pro pomoc sociálního kurátora obrátit. Stejně tak ne všichni odsouzení vědí, kdo jejich sociálním kurátorem, což ukazují výsledky dotazníkové metody u otázky č. 1 a č. 2.

V první řadě je tedy důležité, aby Vězeňská služba České republiky dostatečně odsouzené o možnostech spolupráce se sociálním kurátorem informovala. Tyto informace je vhodné zapojit do jakékoliv preventivní činnosti, která v rámci věznice probíhá. Autorka diplomové práce tedy navrhuje častější besedy na toto téma a větší zapojení sociálního kurátora do programu zacházení, zejména do již zmiňovaných speciálně výchovných aktivit, které by měly být zaměřené kromě sociálně patologických jevů také na sociální poradenství.

Vzhledem k tomu, že jednou z povinností sociálního kurátora je provádět depistážní činnost a také povinnost zaslat odsouzenému po nástupu do VTOS depistážní dopis po uvěznění, je velmi důležité, aby odsouzení po uvěznění depistážní dopis od sociálního kurátora obdrželi. Je tedy nutností, aby depistážní dopis, byl včas zaslán a informoval tak odsouzené o možnostech spolupráce a pomoci hned po uvěznění.

Podle potvrzeného třetího předpokladu mají odsouzení zájem se sociálním kurátorem spolupracovat. Jelikož několik respondentů poukázalo na to, že sociální kurátor nemá příliš tolik času, kolik by oni potřebovali, nebo že sociální kurátor odbyl, je velmi důležité, aby ze strany sociálních kurátorů byla jejich práce vykonána dostatečně. Otázkou zde zůstává, zda jsou sociální kurátoři schopni uspokojit všechny potřeby odsouzených, kteří potřebují jejich pomoc. Autorka diplomové práce tedy poukazuje na to, zda se tu nenabízí možnost zvýšení počtu sociálních kurátorů v rámci celé České republiky tak, aby se sociální kurátoři mohli v plné míře odsouzeným dostatečně věnovat.

Výsledky diplomové práce budou zaslány odborným pracovníkům Věznice Kuřim, kteří byli ochotni podílet se na výzkumném šetření a zajistili vyplnění dotazníků.

7. Závěr

Cílem diplomové práce bylo zjistit, z jakých důvodů vyhledávají odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody pomoc sociálního kurátora nejčastěji, zda mají zájem se sociálním kurátorem spolupracovat, zda jsou o této spolupráci dostatečně informováni a jak hodnotí smysluplnost těchto služeb.

Cílem teoretické části bylo: charakterizovat práci sociálního kurátora s odsouzenými při výkonu trestu odnětí svobody, vymezit legislativu sociálního kurátora a vystihnout jeho jednotlivá úskalí. Cíle teoretické části byly naplněny díky studiu literatury a dalších uvedených zdrojů.

Ve výzkumné části byly podle cílů a výzkumných otázek ověřovány vytvořené hypotézy a předpoklady. Hypotéza, že prvotrestaní muži vidí větší smysluplnost služeb sociálního kurátora, než recidivisté potvrzena nebyla. Z toho vyplývá, že recidiva nemá vliv na to, zda odsouzení mají zájem se sociálním kurátorem spolupracovat, či nikoliv. U druhé hypotézy, že odsouzení muži s vyšším vzděláním mají větší zájem spolupracovat se sociálním kurátorem po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody než odsouzení muži s nižším vzděláním bylo zjištěno, že ve prospěch odsouzených mužů s vyšším vzděláním existuje statisticky větším významný rozdíl, než pro odsouzené muže s nižším vzděláním.

Výzkumným šetřením bylo zjištěno, že odsouzení mají zájem se sociálním kurátorem spolupracovat, avšak většina odsouzených pouze do té chvíle, než věznice opustí. Také bylo zjištěno, že na odsouzené a spolupráci se sociálním kurátorem po výkonu trestu odnětí svobody má vliv vzdělání odsouzených. Dále bylo zjištěno, že odsouzení jsou o možnostech sociálního kurátora sice dostatečně informováni, ale několik odsouzených také uvedlo, že neví, kdo jejich sociální kurátor je, nebo že neví, kam se pro pomoc mohou obrátit. Odsouzení hodnotí spolupráci se sociálním kurátorem spíše pozitivně a oslovují ho nejčastěji z následujících důvodů: pomoc při žádosti o podmíněné propuštění, otázka financí, dluhy, zaměstnání, otázka bydlení a přetřhané vztahy s rodinou. Většina odsouzených se také myslí, že spolupráce se sociálním kurátorem je může odradit od páchaní další trestné činnosti.

Tvrzení, že spolupráce se sociálním kurátorem odradí odsouzené od páchaní další trestní činnosti, se však nebude lehkou ověřovat. Autorka navrhuje častější besedy na téma související s pomocí sociálního kurátora a větší zapojení sociálního kurátora do programu zacházení

ve věznicích, popsáno v podkapitole *Doporučení pro pedagogickou praxi*. Dále zdůrazňuje nutnost depistážní činnosti a zaměření se na zvýšení počtu sociálních kurátorů v rámci celé České republiky. Autorka také spatřuje pozitiva ve zjištění zpětné vazby odsouzených a spolupráci se sociálním kurátorem.

8. Resumé

Diplomová práce se zabývá rolí sociálního kurátora v penitenciární péči. Zohledňuje možnost spolupráce se sociálním kurátorem a předcházení dalšího páchaní trestné činnosti odsouzených. Práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část.

V teoretické části jsou uvedeny právní předpisy a normy, dle kterých sociální kurátor svou funkci vykonává. Dále je uvedena spolupráce sociálního kurátora s Vězeňskou službou České republiky. Velká část teoretické části je věnována jednotlivým úskalím sociálního kurátora v penitenciární péči. Je zde popsána pomocná evidence sociálního kurátora, spisová dokumentace, osobní spis vězněné osoby, depistážní činnost i návštěvy ve věznicích. Kromě toho se teoretická část věnuje spolupráci sociálního kurátora na Programu zacházení v rámci prevence sociálně patologických jevů. Teoretická část je také věnována postpenitenciární péči, dopadům na vězněné osoby, recidivě a resocializaci odsouzených.

Výzkumná část se zaměřuje na zájem odsouzených o spolupráci se sociálním kurátorem, na smysluplnost práce sociálního kurátora a na dostatečnou informovanost odsouzených o spolupráci se sociálním kurátorem. Sběr dat ve výzkumném šetření probíhal pomocí techniky dotazníku. Respondenty byli odsouzení muži Věznice Kuřim. Podle výsledků výzkumného šetření byla navržena možná doporučení pro pedagogickou praxi.

9. Summary

The diploma thesis deals with the role of a social curator in penitentiary care. It takes into account the possibility of cooperation with the social curator and the prevention of further criminal activity of convicts. The work is divided into theoretical and research part.

The theoretical part lists the legal regulations and standards according to which the social curator performs his function. The cooperation of the social curator with the Prison Service of the Czech Republic is also presented. A large part of the theoretical part is devoted to the individual pitfalls of the social curator in penitentiary care. It describes the auxiliary records of the social curator, file documentation, personal file of the prisoner, screening activities and visits to prisons. In addition, the theoretical part deals with the cooperation of the social curator on the Treatment Program in the prevention of social pathological phenomena. The theoretical part is also devoted to post-penitentiary care, the impact on prisoners, recidivism and resocialization of convicts.

The research part focuses on the convicts' interest in cooperating with the social curator, on the meaningfulness of the social curator's work and on the sufficient information of the convicts on cooperation with the social curator. Data collection in the survey was carried out using a questionnaire technique. The respondents were convicted men of Kuřim Prison. According to the results of the survey, possible recommendations for pedagogical practice were proposed.

10. Seznam obrázků a tabulek

Obrázky

Obr. 1 Organizační jednotky Vězeňské služby České republiky

Obr. 2 Rozdělení respondentů dle recidivy

Obr. 3 Rozdělení respondentů dle věku

Obr. 4 Rozdělení respondentů dle délky trestu

Obr. 5 Rozdělení respondentů dle trestného činu

Obr. 6 Informovanost respondentů o sociálním kurátorovi

Obr. 7 Informovanost respondentů o možnosti kontaktu sociálního kurátora

Obr. 8 Oslovení sociálním kurátorem do VTOS

Obr. 9 Oslovení sociálního kurátora z VTOS

Obr. 10 Důvod kontaktování sociálního kurátora

Obr. 11 Osobní setkání se sociálním kurátorem

Obr. 12 Očekávání ze spolupráce se sociálním kurátorem

Obr. 13 Zájem o setkání se sociálním kurátorem

Obr. 14 Kontaktování sociálního kurátora po propuštění z VTOS

Obr. 15 Pomoc sociálního kurátora od páchání trestné činnosti

Obr. 16 Chyby na práci sociálního kurátora

Obr. 17 Častost kontaktu se sociálním kurátorem

Obr. 18 Místa pomoci sociálního kurátora

Obr. 19 Nejzajímavější oblasti spolupráce se sociálním kurátorem

Obr. 20 Přínos sociálního kurátora pro budoucí život odsouzených

Tabulky

Tab. 1 Rozdělení respondentů dle recidivy

Tab. 2 Rozdělení respondentů dle věku

Tab. 3 Rozdělení respondentů dle délky trestu

Tab. 4 Rozdělení respondentů dle trestných činů

Tab. 5 Informovanost respondentů o sociálním kurátorovi

Tab. 6 Informovanost respondentů o možnosti kontaktu sociálního kurátora

Tab. 7 Oslovení sociálním kurátorem do VTOS

Tab. 8 Oslovení sociálního kurátora z VTOS

Tab. 9 Důvod kontaktování sociálního kurátora

Tab. 10 Osobní setkání se sociálním kurátorem

Tab. 11 Očekávání ze spolupráce se sociálním kurátorem

Tab. 12 Zájem o setkání se sociálním kurátorem

Tab. 13 Kontaktování sociálního kurátora po propuštění z VTOS

Tab. 14 Pomoc sociálního kurátora od páchaní trestné činnosti

Tab. 15 Chyby na práci sociálního kurátora

Tab. 16 Častost kontaktu se sociálním kurátorem

Tab. 17 Místa pomoci sociálního kurátora

Tab. 18 Nejzajímavější oblasti spolupráce se sociálním kurátorem

Tab. 19 Přínos sociálního kurátora pro budoucí život odsouzených

Tab. 20 Doplnění informací

Tab. 21 Kontingenční tabulka č. 1

Tab. 22 Rozptyl č. 1

Tab. 23 Analýza rozptylu č. 1

Tab. 24 Kontingenční tabulka č. 2

Tab. 25 Rozptyl č. 2

Tab. 26 Analýza rozptylu č. 2

11. Seznam použité literatury

- ANTONI, P. *Práce sociálního kurátora – další otevřená otázka sociální politiky*. Sborník přednášek ze XIV. konference sociálních pracovníků. Praha: MPSV, 2004. ISBN 80-86552-92-6.
- BIEDERMANOVÁ, Eva a Michal PETRAS. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-115-8.
- ČERNÍKOVÁ, Vratislava a Vojtěch SEDLÁČEK. *Základy penologie pro policisty*. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 2002. ISBN 80-7251-104-1.
- ČERNÍKOVÁ, V. *Sociální ochrana – terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 256 s. ISBN 978-80-7380-138-0.
- DAVIDOVÁ, Ivana. *Metodická příručka pro sociální kurátory a metodiky sociální prevence*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-80-7368-628-4.
- FISCHER, Slavomil. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2006. Acta Universitatis Purkynianae. ISBN 80-7044-772-9.
- FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0.
- GOJOVÁ, Alice. *Příručka pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory*. Ostrava: [Ostravská univerzita], 2007. ISBN 978-80-7368-329-0.
- HÁLA, Jaroslav. *Bolest a naděje vězení: penologické eseje*. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7387-013-3.
- INCIARDI, James A. *Trestní spravedlnost*. Praha: Victoria Publishing, 1994. ISBN 80-85605-30-9.
- JŮZL, Miloslav. *Penitenciaristika a penologie*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012. ISBN 978-80-87182-24-6.
- KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov: A-Ž*. Praha: Academia, 2005, 879 s. ISBN 80-200-1351-2.
- MAYER, Matthew J. & Shane R. JIMERSON. *School safety and violence prevention:*

science, practice, policy. Washington, DC: American Psychological Association, 2018. ISBN 978-1-4338-2894-2.

- MAREŠOVÁ, A. Kapitola IV. *Pachatel trestného činu* In GŘIVNA T., SCHEINOST M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*, 4. Aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer a.s., 2014, 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
- MAREŠOVÁ, A. a kol.: *Kriminální recidiva a recidivisté: charakteristika, projevy, možnosti trestní justice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. 303 s. ISBN 978-80-7338-119-6.
- MAŘÁDEK, Vladimír. *Vězeňství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-002-5.
- MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. 380 s. ISBN 978-80-7367-502-8
- MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-310-9.
- MUSIL, L. (2013). *Sociální práce a jiné pomáhající obory / profese*. In Matoušek, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. (s. 506–509). Praha: Portál
- NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia, 1995
- NEDOROST, Libor. *Vězeňství a správa vězeňství v ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-1114-9.
- PELCÁK, Stanislav. *Proaktivní zvládnání psychické zátěže a stresu*. In: SMUTEK, Martin a Milan ŠVEŘEPA ed. *Sociální práce a sociální služby*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007, s. 44-53. ISBN 978-80-7041-105-6.
- PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 320 s. ISBN 978-80-247-4748-4.
- RASZKOVÁ, Tereza a Stanislava SVOBODA HOFERKOVÁ. *Kapitoly z penologie II*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-378-9.
- RIEGER, Zdeněk. *Návrat k rodině a domů*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-544-8.
- ROZUM, Jan, Jan TOMÁŠEK, Jiří VLACH a Lucie HÁKOVÁ. *Efektivita trestní*

politiky z pohledu recidivy. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-164-6.

- SOCHŮREK, Jan. *Kapitoly z penologie*. II. díl, Teorie a praxe zacházení s vězňenými. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 978-80-7372-204-3.
- SYKES, Gresham. *The Society of Captives*. Princeton: Princeton University Press, 1958 cit. In: SMIT, Dirk van Zyl a Sonja SNACKEN. *Principles of European prison law and policy: penology and human rights*. New York: Oxford, 2009. ISBN 978-0-19-922843-0.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 5., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7
- VAVŘENOVÁ, Sabina. *Sociální práce s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody* [online]. Hradec Králové, 2017 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/c9mpj6/>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce. Vedoucí práce JUDr. Miroslav Mitlöhner, CSc.
- VOŇKOVÁ, J., CHALUPOVÁ, J. *Sociální práce s pachateli*. 1. vyd. Praha: Leges, 1992. 125 s. ISBN 80-85638-01-0.
- YOSHIMASU S & KOGI S. (1969): *Études criminologiques et psychiatriques au Japon*. Acta Criminologica 2 (1) str. 145- 169.

Elektronické zdroje

- Bushway, Shawn D. *Enduring Risk Old Criminal Records and Short-Term Predictions of Criminal Involvement*. University of Maryland. [online] © 2007 [cit. 2022 – 01 - 25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/249718732_Enduring_Risk_Old_Criminal_Records_and_Predictions_of_Future_Criminal_Involvement
- Generální ředitelství Vězeňské služby ČR [online]. Získané 3. ledna, 2022, z <https://www.vscr.cz/>
- Koncepce vězeňství do roku 2025. Vězeňská služba České republiky. Vscr.cz [online]. [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/06/Koncepce-vezenstvi.pdf>.
- MPSV (2016). *Metodická příručka pro kurátory pro děti a mládež*. Dostupné z

http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/metodicka_prirucka_pro_kuratoty_pro_deti_a_mladez.pdf

- Vazební psycholožka: Ve vězení vidíme spíše sebelítost. <https://ona.idnes.cz> [online]. 2009 [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://ona.idnes.cz/vazebni-psycholozka-ve-vezeni-vidime-spisesebelitost-pgr-/vztahy-sex.aspx?c=A090206_104449_psychologie_ba
- Yellow Ribbon. (2019). Yellow Ribbon [online]. Získané 7. ledna, 2022, z <https://yellowribbon.cz/>

Dokumenty a právní předpisy

- vyhláška MS č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška MS č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád vazby, ve znění pozdějších předpisů
- zákon 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci ČR
- zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Pomocná evidence sociálního kurátora

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 2 – Karta klienta ve spisu

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 3 – Obsahový list ve spisu

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 4 – Poučení k nahlížení do spisu

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 5 – Depistážní dopis po uvěznění

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 6 – Program zacházení Věznice Kuřim

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 7 – Vyhodnocení programu zacházení Věznice Kuřim

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 8 – Yellow Ribbon Run v roce 2021

(Zdroj: Generální ředitelství VS ČR 2021)

Příloha č. 9 - Oznámení o nadcházejícím propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 10 – Depistážní dopis před propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 11 – Vyjádření sociálního kurátora k soudu

(Zdroj: vlastní)

Příloha č. 12 – Dotazník

(Zdroj: vlastní)

Přílohy

POMOCNÁ EVIDENCE SOCIÁLNÍHO KURÁTORA

Číslo spisové značka	Přijetí a jméno	Datum narození	Věznice/místo pobytu	Hlasenka	Začátek trestu	Koniec trestu	Spolupráca během trestu			POZNÁMKY
							Dopis	Návštěva	MOP	
SK/1/2015			Časice Budečovice		27.9.2013	24.9.2019	3x DOPIS	AND 2014	AD	s odvolací s drávkou
SK/2/2015	NOVÁK Aleš	21.1.1971	Heml Slákov		?	?		AND 2014	NE	Propuštěn 19.5.2015
SK/3/2015			Hlasec Křibavá		?	18.1.2015				
SK/4/2015			Pouchov		13.4.2014	20.8.2019				
SK/5/2015			Jičín		?	?				
SK/6/2015			Karviná		17.2.2014	16.2.2019				
SK/7/2015			Kačín		3.2.2014	3.2.2017				
SK/8/2015			Lberc		26.12.2014	11.7.2019				
			Litomyšl		14.4.2012	6.7.2019				
			Žalov		24.9.2013	12.1.2017				
			Nová Sedlo		20.4.2013	4.5.2015				Propuštěn
			Osloňov		9.10.2014	9.2.2015	1x DOPIS		NE	Propuštěn
			Chlumec		12.3.2013	3.2.2019				
			Opava		14.11.2012	sošlenci				
			Čáslav		6.11.2012	14.4.2022				
			Oslešná		2.10.2013	30.4.2015				
			Oslešná nad Ohří		?	?		hoden		
			Peroučice		23.4.2014	9.5.2015				
			Píseň		11.1.2014	20.6.2017				
			Praž-Ruzyně		22.12.2014	22.2.2019				trvalý pobyt P7
			Praž-Pankrác		5.1.2012	23.12.2019				
			Příbram		17.12.2014	16.2.2018				
			Říčany		?	8.4.2018				
			Říčany		23.2.2010	30.4.2017				
			Světla nad Sázavou		25.6.2014	23.8.2015				
			Svratka pod Raškovem		11.3.2013	30.10.2017				
			Topolčice		?	20.12.2018				
			Vidčice		2.11.2024	2.1.2027				
			Vrančice		9.12.2013	9.4.2017				
			Vsetín		16.12.2011	19.6.2018				

Příloha č. 1 – Pomocná evidence sociálního kurátora

Příloha č. 3 – Obsahový list ve spisu

Soupis součástí spisové značky:

Jméno, příjmení klienta/datum narození:

Součást spisu číslo	Číslo jednací	Popis součástí spisu	Počet listů	Datum vložení do spisu
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				

Příloha č. 4 – Poučení k nahlížení do spisu

POUČENÍ

k nahlížení do osobního spisu vězňené osoby, pokud tato s nahlížením vyjádřila písemně souhlas

(k § 59 nařízení o činnostech při správě evidence vězňených osob)

Žádost o nahlížení do osobního spisu vězňené osoby v písemné formě musí být doručena osobně na oddělení správního vězňice, anebo poštou, elektronicky do datové schránky Vězeňské služby České republiky v elektronické formě podepsaná zaručeným elektronickým podpisem. V případě, že žadatel požádá o provedení nahlížení do spisu jiným způsobem než je v tomto bodě uvedeno, nelze k takové žádosti přihlížet a je nutno žadatele vyzvat k podání žádosti způsobem dle tohoto odstavce.

V žádosti musí být specifikován konkrétní spis, do něhož má být nahlíženo, jednoznačně vymezen účel požadovaného nahlížení a identifikována osoba požadující anebo provádějící nahlížení.

Termín k nahlížení do spisu vězňené osoby určí osoba pověřená vedoucím oddělení správního (dále „pověřená osoba“) po dohodě se žadatelem; určení data a času předchází kontrola podepsaného písemného zmocnění, které v daném rozsahu vězňená osoba uděluje jiné osobě uvedené v § 59 nařízení o činnostech při správě evidence vězňených osob (osoba pověřená církví nebo náboženskou společností, úředník Probační a mediální služby nebo jiná osoba orgánů podílejících se na naplňování účelu trestu); podmínka souhlasu k nahlížení do jejího osobního spisu vedeného Vězeňskou službou České republiky musí být splněna vždy.

Před nahlížení do spisu vězňené osoby pověřená osoba musí zpřístupnit, omezit či jinak zajistit evidované dokumenty a údaje tak, aby žadatelé byly přístupny pouze údaje, které se vztahují k účelu, jak je vymezen v žádosti, a odpovídají zmocnění. Nahlížením nesmí být ohrožena ochrana osobních údajů, bezpečnost třetích osob, veřejný zájem či zájmy, které je Vězeňská služba povinna chránit.

1. Do osobního spisu lze nahlížet jen v prostorách oddělení správního. Nahlízející osoba si může dít výpisy, opisy nebo poznámky.
2. Nahlížení do osobního spisu se zaznamená do Vězeňského informačního systému a do zápisového listu a to s údajem k osobě žadatele účelu prováděného nahlížení, datu, případně se zaznamenají jiné podstatné skutečnosti (zda byly pořizovány opisy a kterých částí, fotokopie vlastními fotoaparátům apod.).
3. Nahlízející do osobního spisu vězňené osoby se zavazuje, že bude zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, které se dozví v souvislosti s požadovaným účelem seznamování se s dokumenty a údaji v osobním spise vězňené osoby a nedojde k jejich zveřejnění, ani je nepoužije ve svůj prospěch nebo prospěch třetích osob jiným způsobem než mu stanoví zákony a jiné právní předpisy; zavazuje se, že nijak nemožní seznámit se s těmito skutečnostmi jakoukoliv třetí osobu s výjimkou případů vyplývajících z obecně závazných předpisů. Porušení závazku mlčenlivosti zakládá trestněprávní odpovědnost.

Toto prohlášení vstupuje v platnost a účinnost dnem podpisu a platí po celou dobu až do doby vyřazení osobního spisu vězňené osoby ve skartačním řízení.

Tímto stvrzuji, že jsem byl(a) řádně poučen(a) ve smyslu nakládání s osobním spisem vězňené osoby a zejména o skutečnostech uvedených v bodě 1. - 3. Prohlašuji, že poučení rozumím a tuto skutečnost potvrzuji svým podpisem:

V _____ dne _____

Titul, jméno, funkce
a podpis nahlízející osoby

Titul, jméno a podpis pověřené osoby,
české úřední razítko

Příloha č. 5 – Depistážní dopis po uvěznění

Záhlaví úřadu

Adresát

Váš dopis zn.

Sp. zn.

Vyřizuje / úřad

Datum

Vážený/á pane/í .....

Vězeňskou službou - Věznice ....., nám bylo oznámeno, že jste nastoupil výkon trestu odnětí svobody. Dovoluji si Vás proto oslovit a nabídnout pomoc při řešení Vaší nepříznivé životní situace. Zároveň si dovoluji Vás informovat o některých potřebných skutečnostech, které mohou mít zásadní vliv na situaci Vaší nebo Vašich blízkých. Jsem sociální kurátor Městského úřadu ....., sídlící na adrese ....., kancelář č....., tel: .....

Jako sociální kurátor Vám mohu poskytnout podporu a potřebné informace při řešení Vaší situace nejen po výstupu z vězení (v oblasti bydlení, práce, informace o možnostech uplatnit žádosti o sociální dávky, atd.), ale i během výkonu trestu (kontakt s rodinou, řešení dluhů, spolupráce ohledně podmíněného propuštění atd.). Sociální kurátor ovšem nemůže vstupovat do Vašeho soudního řízení ani do vnitřních záležitostí věznice.

Můžete mne kontaktovat písemně již z vězení s tím, že popíšete oblast, se kterou potřebujete pomoci. Kontakt se sociálním kurátorem můžete také navázat přes sociální pracovníky věznice.

Po propuštění můžete sociálního kurátora kontaktovat na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, na odborech sociálních věcí (prevence), a to podle místa Vašeho trvalého bydliště nebo místa, kde se chcete po výstupu z vězení zdržovat.

Pokud byste tedy potřeboval pomoci, neváhejte mě písemně kontaktovat na shora uvedenou adresu, následně se můžeme i domluvit na osobní návštěvě přímo ve výkonu trestu odnětí svobody.

Niže Vám příkládám seznam zásadních věcí, na které je vhodné v souvislosti s výkonem trestu dbát.

Dluhy, exekuce – Informujte jednotlivé věřitele (tj. osoby nebo firmy, jimž dlužíte finanční prostředky) o Vašem VTOS a platební ne/schopnosti. Pokud jste ve VTOS zaměstnaní, lze se písemně dohodnout na splátkách.

Výživné – řádně nahlaste vyživovací povinnost sociálnímu pracovníkovi věznice.

Poplatky za odpad – informujte příslušný úřad o Vašem výkonu trestu odnětí svobody, požádejte písemně o odpuštění poplatku během výkonu VTOS.

Pojišťovna zdravotní – jestliže nemáte průkaz pojištěnce, po domluvě se sociálním pracovníkem věznice požádejte o vystavení nového.

Úřad práce – pokud jste byli před VTOS v evidenci úřadu práce informujte tento úřad písemně o nástupu do VTOS tak, abyste se mohli po návratu z VTOS ihned evidovat (nehrozilo Vám sankční vyřazení atd.).

Hmotná nouze – pokud jste příjemcem sociální dávek (tj. žadatelem nebo společně posuzovanou osobou v domácnosti pobírající dávky hmotné nouze), zašlete písemně potvrzení o VTOS na kontaktní pracoviště úřadu práce.

Důchod – jste-li příjemce dávek důchodového zabezpečení (invalidní důchod, starobní, vdovský, sirotčí), informaci předejte ČSSZ prostřednictvím sociálního pracovníka ve věznici.

Osobní doklady – pokud máte neplatný občanský průkaz, nebo jste do VTOS nastoupili bez OP, žádejte si o vystavení nového občanského průkazu (vyřízení nového OP trvá kolem jednoho měsíce, po propuštění jej budete nutně potřebovat), případně si požádejte o vyřízení rodného listu.

Vztahy s rodinou – ve věznici a „venku“ plyne čas rozdílně. Proto je vhodné, abyste spolu s rodinou udržovali blízký a pokud možno i častý kontakt. Pokud je to možné, požádejte rodinu o to, že chcete být zapojen do rozhodování, které se ve Vaší rodině děje, aby měli všichni pocit, že i když jste mimo domov, jste součástí rodiny.

Dále mi dovozte Vás informovat, že sociální kurátor také dává doporučení k vyplacení dávky mimořádné okamžité pomoci. Při posuzování žádosti přihlížejí pracovníci úřadu práce na výši úložného, které si přinesete z věznice. Pokud nemáte práci, je nutné se hned druhý den (pracovní) po propuštění zaevidovat na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Proto je doporučeno dát souhlas se zasláním oznámení sociálnímu kurátorovi o Vašem nadcházejícím propuštění z důvodu snazší spolupráce při zajišťování ubytování, ošacení, vypsání formulářů žádostí o dávku mimořádné okamžité pomoci, apod.

Návštěva sociálního kurátora není povinná, ale může Vám v mnohém pomoci při řešení celkové sociální situace.

S pozdravem

Mgr. ....
Městský úřad.....
Odbor sociálních věcí
Adresa

Program zacházení ve VTOS výchozí

Kód vězně:
XXXXXXXX

Příjmení: XXXXXX

Jméno: XXXXXX

	Cíle programu	Odpovědné plnění povinností, posilovat smysl pro povinnost a sebekázeň, důsledně dodržovat předpisy VTOS. Korektura postojů ke společnosti a jejím hodnotám. Udržovat abstinenci od užívání OPL. V rámci svého pracovního zařazení vykazovat dobrou pracovní morálku a plnit pokyny nadřízeného. Upevňování návyků pro smysluplné využívání volného času. Vytvářet si podmínky pro plynulý přechod z VTOS do občanského života. Udržet kontakt s přáteli z "Dому на půл cesty".
1.	Pracovní aktivity pracovně zařadí v rámci věznice	Práce potřebná k zajištění každodenního provozu věznice. Úkládové práce v oddíle. Pracoviště: A Giga
2.	Vzdělávací aktivity Studuje ŠVS; ne Počet hodin studia na ŠVS: 0,00	Sebeobslužné aktivity Sociálně-právní poradenství. Nábožensky-historický kroužek.
3.	Speciálně výchovné aktivity	Komunitní setkání výstupního oddílu. Pohovory s odhonnými zaměstnanci dle potřeby. Hodnotící pohovory s vychovateli.
4.	Zájmové aktivity	Čtení s využitím ústavní knihovny. Sledování TV na oddíle k získání všeobecného přehledu o aktuálním dění ve společnosti. Atletický kroužek.
5.	Oblast utváření vnějších vztahů	Udržet kontakt s přáteli z "Dому на půл cesty".

Přířazené aktivity

Kód aktivity	Typ aktivity	Název aktivity
VT-S	speciálně výchovné	Komunitní setkání výstupního oddílu
VT-V	vzdělávací	Sebeobslužné aktivity- zpracování potravin-vaření
VT-V	vzdělávací	sociálně-právní poradenství
VT-V	vzdělávací	nábožensky-historický kroužek

Tento program zacházení jsem si zvolil a zavazuji se jej plnit datum	..... podpis odsouzeného
datum	..... podpis speciálního pedagoga
datum Schvaluji:	..... podpis ŘV /LZŘV

Příloha č. 7 – Vyhodnocení programu zacházení Věznice Kuřim

Vyhodnocení standardního programu zacházení, Věz. Kuřim – akt. 23.08.2021

Umístěn: V hodnotícím období vykonával odsouzený trest odnětí svobody v rámci Věznice Kuřim, aktuálně ubytován na odd. 5 se zařazením do I. PSVD.

Cíl: *Dodržovat vnitřní řád věznice a další právní normy upravující výkon trestu odnětí svobody (ZVTOS, ŘVTOS), aktivně se snažit o kvalitní využívání volného času, ve spolupráci s pracovníky OZVO se pokusit o odpovídající pracovní zařazení, vyvarovat se užívání OPL a udržet kontakt s pracovníky "Domu na půl cesty"*

U odsouzeného nebylo ve sledovaném období zjištěno žádné porušení norem upravujících VTOS. V současné době je pracovní zařazen na pracovišti A-GIGA, kde provádí úklidové práce. Byl testován na OPL s negativním výsledkem na přítomnost drog. Je ve stálém kontaktu s pracovníky "Domu na půl cesty".

PLNÍ

Pracovní aktivity:

Úklidové práce v oddělení, práce potřebné k zajištění každodenního chodu věznice

Odsouzený má v současné době přidělený úklid WC, který provádí v rámci generálních úklidů. Pracovní zařazen od 17.9.2021 na pracovišti A-GIGA, kde provádí úklidové práce a zatím bez negativních poznámek.

PLNÍ

Vzdělávací aktivity:

Náboženský - historický kroužek, historický a dokumentární kroužek

Obě vzdělávací aktivity navštěvuje pravidelně, pokud není omezen pracovním zařazením. Zapojuje se do debat v rámci aktivity a patří mezi aktivní.

PLNÍ

Speciálně výchovné aktivity:

Pohovory s odbornými zaměstnanci dle potřeby a hodnotící pohovory s vychovateli

Ve sledovaném období jsou evidovány tři pohovory s psychologkou a se speciálním pedagogem řešil aktualizaci PZ. Hodnotících pohovorů s vychovateli se zúčastňuje.

PLNÍ

Zájmové aktivity:

Individuální zájmová činnost (knihovna ods., četba literatury, sledování TV) a návštěva bohoslužeb

Odsouzený využívá vězeňskou knihovnu a si knihy půjčuje, má i vlastní literaturu. Na oddělení hraje společenská hry, TV sleduje a na bohoslužby chodí pravidelně.

PLNÍ

Vnější vztahy:

Kontakt s kamarády z Domu na půl cesty

Odsouzený je zejména v písemném a telefonním kontaktu. Hovor přes Skype nežádal. Návštěva realizována 2x

PLNÍ

Hodnocení pořádku a kázně:

Ve sledovaném období nebylo zaznamenáno porušení vnitřního řádu věznice. Ve svých osobních věcech udržuje pořádek a případně nedostatky okamžitě odstraní. Autoritu zaměstnanců respektuje, ale problémem je jednání v krizových situacích, kdy nedokáže ovládat své chování a nechává se unést emocemi. Problémy má spíše s odsouzenými z jiných oddělení, kdy je obětí jejich agrese z důvodu trestného činu, který spáchal a také proto, že je snadnou obětí pro svou drobnou postavu.

Odsouzený v uplynulém období program zacházení jako celek **PLNÍL**.

Zůstává zatím zařazen do I. PSVD.

KO: 0

KT: 0

Doporučení: Snažit se o bezproblémový průběh VTOS, aktualizovat PZ z důvodu zaměstnání.

Příloha č. 8 - Obr. 2 Yellow Ribbon Run v roce 2021

Příloha č. 9 – Oznámení o nadcházejícím propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY
 Vazební věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno
 Hlávkova 12, poštovní přírůžka 99, 625 99 Brno
 Tel.: 543 515 111, Fax: 543 214 064, ISOS: 29vd4ur

VÁŠ DOPIS Č. J.:
 ZE DNE:
 NAŠE Č. J.:

VYŘÍZUJTE:
 TELEFON:
 FAX:
 E-MAIL:

V Brně dne .....

**OZNÁMENÍ O NADCHÁZEJÍCÍM PROPUŠTĚNÍ OSOBY
 Z VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY**

Jméno a příjmení:	
Datum narození:	
Státní příslušnost:	
Rodinný stav:	

Vyplní oddělení správní

Počet záznamů v RT:	
Kolikrát ve VTOS:	
Aktuální Ochranné opatření ¹ :	
Aktuální Další tresty ¹ :	
Jednotlivá omezení v rámci aktuálního věznění (soud, spisová značka, paragraf, konec ukončeného omezení a plánovaný konec aktuálního a plánovaného omezení) ² :	
Stanovený datum propuštění ³ :	
Místa trvalého pobytu:	

Vyplní oddělení ekonomické

Příjemce invalidního nebo starobního důchodu:	
Příjemce výsluhového důchodu:	
Finanční závazky:	
a) Výživné:	
b) Náklady na výkon vazby a trestu:	
c) Ostatní:	
Při propuštění bude vyplacena pravděpodobná částka (Kč):	
Sluhy:	

Vyplní oddělení výkonu trestu odnětí svobody

Pracovní kvalifikace získaná ve výkonu trestu:	
Zpráva pro sociálního kurátora (co je třeba řešit po propuštění: rodinné zázemí, zájem o učební, občanský průkaz, změna rodinného stavu apod.)	

Příloha č. 10 – Depistážní dopis před propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody

Záhlaví úřadu

Adresát

Váš dopis zn.

Sp. zn.

Vyřizuje / linka

Datum

Vážený/á pane/í .....

vzhledem k tomu, že jste udělil souhlas Vězeňské službě - Věznice ....., aby bylo odesláno sociálnímu kurátorovi „Oznámení o nadcházejícím propuštění“, dovoluji Vám sdělit několik základních informací pro pomoc při řešení Vaší životní situace.

Jsem sociální kurátor Městského úřadu ....., sídlící na adrese ....., kancelář č....., tel: ..... (pokud již tomu samému klientovi byl zaslán prvotní dopis, tak samozřejmě vynecháme kdo jsme a navážeme na onen první dopis. Pokud jsme s klientem v kontaktu, tak v tomto dopise shrneme pouze informace, případně se mu připomeneme).

Pro všechny úřední záležitosti, jak pro evidenci na úřadě práce, tak pro jakékoliv sociální dávky, je nutné mít platný doklad totožnosti – občanský průkaz (OP) nebo pas (u cizinců pas a povolení k trvalému pobytu z cizinecké policie) a potvrzení o propuštění. Tyto doklady je možné zajistit již během výkonu trestu. Pokud máte pouze náhradní doklad totožnosti, místo občanského průkazu, úřad práce Vás zacvičuje jen jako zájemce o zaměstnání, což znamená, že za vás nebude hradit zdravotní pojištění, čímž Vám bude vznikat dluh u zdravotní pojišťovny. Nebudete mít nárok ani na opakovanou dávku – příspěvek na živobytí. Česká pošta Vám na náhradní doklad také nic nevyplatí.

Všechny úřední záležitosti, zejména evidence na úřadě práce a podání žádostí o sociální dávky, je možné vyřizovat pouze v místě trvalého bydliště.

Ztrátu, poškození nebo zničení OP je třeba hlásit na úřadu obce s rozšířenou působností, v případě odcizení na Policii ČR (tím mimo jiné omezíte rizika spojená se zneužitím Vašich dokladů jinou osobou). Na úřadu obce s rozšířenou působností, na správním odboru, evidenci obyvatel.

Všechny předkládané doklady musí být předloženy v originále, ověřeném opise nebo ověřené kopii. Vyhotovený občanský průkaz si občan musí osobně převzít u obecního úřadu obce s rozšířenou působností dle trvalého pobytu.

Rodný list je listina, která obsahuje údaje o osobě a slouží k některým úředním úkonům (např. k vyřízení OP apod). O vydání tohoto matričního dokladu mohou požádat: osoby, kterých se zápis týká, jejich manželé, rodiče, děti, prarodiče a vnuci, jejich sourozenci a zmocnění zástupci (např. sociální pracovník věznice). Žadatel se obrátí osobně nebo písemně na matriční úřad, do jehož správního obvodu spadá obec, ve které se osoba, o jejíž matriční doklad jde, narodila. Správní poplatek za vystavení druhopisu matričního dokladu činí 100,- Kč. Pro vydání tohoto dokladu jste povinen předložit vyplněnou žádost a platný OP. Lhůta pro vyřízení je 30 dnů.

V nejbližším možném termínu (nejdříve druhý den po propuštění) se tedy zaevidujte na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání – kontaktní pracoviště (uvést adresu). Úřad práce požaduje i zápočtový list z posledního zaměstnání. Pokud jste ve věznici pracoval, potvrzení výdělků za 3 poslední měsíce Vám vydá věznice.

Pro poskytnutí dávky – mimořádné okamžité pomoci – je třeba platný doklad totožnosti (výjimečně náhradní doklad o OP), potvrzení o propuštění.

Od Úřadu práce ČR – kontaktního pracoviště, při splnění výše uvedených podmínek, můžete obdržet dávku hmotné nouze – mimořádnou okamžitou pomoc až do výše 1000,- Kč. Při jejím vyplácení se přihlíží k částce (úložného), která Vám bude vyplacena při propuštění. (Doporučujeme si ponechat doklady o jízdě z věznice do trvalého bydliště (popřípadě další doklady o nezbytných výdajích), které Vám mohou být zohledněny v jednorázové dávce). Je však třeba požádat na předepsaném formuláři.

Jakákoliv dávka sociální pomoci slouží především k zabezpečení Vaší obživy a základních osobních potřeb a není určena k úhradě různých dluhů, nákupů dárků pro rodinu apod.

S poskytnutou dávkou je třeba velice uvážlivě hospodařit. Musí vám vystačit nejméně po dobu 14 dnů, než si případně vyřídíte a obdržíte opakované dávky hmotné nouze – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení z úřadu práce. Včasné podání žádosti je důležité pro to, abyste dávku obdržel/a v nejbližším možném výplatním termínu. Je nezbytné vzít na vědomí, že dávky z důvodu hmotné nouze se poskytují max. od měsíce, v němž byla žádost o dávku úřadu práce doručena (tj. nikoliv zpětně).

Závažné problémy typu nezajištěného bydlení (ubytování) po propuštění apod., sdělte sociálnímu kurátorovi **v dostatečném předstihu před propuštěním** – dopisem, nebo požádejte sociálního pracovníka věznice, aby se telefonicky spojil s Vaším kurátorem.

Návštěva sociálního kurátora není povinná, ale může Vám v mnohém pomoci při řešení celkové sociální situace.

S pozdravem

Mgr. ....
Městský úřad.....
Odbor sociálních věcí
Adresa

MĚSTSKÝ ÚŘAD BLANSKO
odbor sociálních věcí
oddělení sociální pomoci
nám. Svobody 32/3, 678 01 Blansko
pracoviště: nám. Republiky 1316/1, 678 01 Blansko

Datovou schránkou

Vaše čj.:

Naše čj.:

Obvodní soud pro Prahu 6
Justiční areál na Míčánkách
28. pluku 1533/29b
100 83 Praha 10 - Vršovice

Vyřizuje:

Bc. Kristýna Vařiková

Tel.:

E-mail:

ID dat. schránky:

Datum:

18.11.2020

Vyjádření sociálního kurátora k podmíněčnému propuštění

Vyjádření sociálního kurátora k podmíněčnému propuštění odsouzeného pana
nar. :

Pan se sociálním kurátorem velmi spolupracuje. S klientem a jeho právním zástupcem probíhá písemný kontakt.

Pan se v posledním dopise obrátil na sociálního kurátora s žádostí o pomoc stran podmíněčného propuštění z VTOS. Klient v dopise uvádí, že má v případě propuštění přislíbeno zaměstnání ve společnosti , a.s., se sídlem o – kontaktní osoba pan f. Tento příslib byl u pana dne 18.11.2020 telefonicky ověřen, klient má opravdu přislíbeno zaměstnání na pozici údržbáře v již zmíněné společnosti.

Pan v dopise dále uvádí, že má přislíbené bydlení na adrese
Tato skutečnost byla také telefonicky ověřena u kontaktní osoby paní
, matky klienta, na čísle která dne 18.11.2020 stvrdila, že klientovi
v případě propuštění opravdu poskytne na této adrese bydlení.

Pan má zájem zařadit se do běžného života.

S pozdravem

vedoucí oddělení sociální pomoci

Příloha č. 12 – Dotazník

Bc. Kristýna Vaňková

Pedagogická fakulta

Univerzita Palackého v Olomouci

Vážený respondent,

jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a zpracovávám diplomovou práci na téma **Role sociálního kurátora v procesu prevence sociálně patologických jevů v penitenciární péči**. Žádám Vás o vyplnění dotazníku, jehož zaměření se vztahuje k tématu práce. Na základě výsledků z dotazníkového šetření budou navržena možná aktiva pro zlepšení spolupráce sociálního kurátora a odsouzených.

Dotazník je anonymní a jeho vyplnění Vám zabere přibližně 10 minut. Označujte pouze jednu odpověď, pokud u otázky není uvedeno jinak.

Předem Vám děkuji za čas strávený při vyplňování dotazníku.

Bc. Kristýna Vaňková

Dotazník

Věk:

TČ Paragraf:

Nejvyšší dosažené vzdělání:

Délka trestu:

1. Víte, kdo je Vaším sociálním kurátorem?

- a) ano
- b) ne

2. Víte, kam se můžete pro pomoc sociálního kurátora obrátit?

- a) ano
- b) ne

3. Kontaktoval Vás už někdy sociální kurátor do VTOS?

- a) ano
- b) ne

4. Kontaktoval jste Vy někdy sociálního kurátora z VTOS?

- a) ano
- b) ne

5. Pokud jste už někdy kontaktoval sociálního kurátora, z jakého důvodu to bylo?

(Zde můžete uvést více odpovědí)

- a) otázka bydlení po propuštění z VTOS
- b) otázka financí a práce po propuštění z VTOS
- c) vztahy v rodině
- d) pomoc při žádosti o podmíněné propuštění z VTOS
- e) jiný (uveďte jaký) _____

6. Setkal jste se se svým sociálním kurátorem už někdy osobně? Pokud ano, uveďte z jakého důvodu.

- a) ano _____
- b) ne

7. Pokud jste už někdy sociálního kurátora oslovil, splnila jeho práce Vaše očekávání?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

8. Chtěl byste se nyní ve VTOS se sociálním kurátorem v nejbližší době setkat?

Pokud ano, uveďte z jakého důvodu.

a) ano

---

b) ne

9. Máte v plánu kontaktovat sociálního kurátora po propuštění z VTOS? Pokud ano, uveďte proč.

a) ano _____

b) ne

10. Myslíte si, že spolupráce se sociálním kurátorem Vás může odradit od páčání trestné činnosti?

a) ano

b) ne

11. Je něco, co Vám na práci sociálního kurátora chybí?

---

12. Jak často jste se sociálním kurátorem v písemném či osobním kontaktu?

a) jednou za rok

b) více než jednou za rok

c) méně než jednou za rok

d) nikdy

13. V čem si myslíte, že by Vám sociální kurátor mohl pomoci?

---

14. Co Vás na spolupráci se sociálním kurátorem nejvíce zaujalo?

**15. Myslíte si, že je práce sociálního kurátora přínosná pro Váš budoucí život?
Pokud ano, uveďte proč.**

---

16. Je něco, co byste chtěl k tomu tématu doplnit?
